

ગુજરાત માધ્યમિક ઓર ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
શૈક્ષણિક વર્ષ : 2024-25

કક્ષા-11 (વિજ્ઞાન/સામાન્ય પ્રવાહ)
વિષય : હિન્દી (દ્વિતીય ભાષા)

પ્રથમ પરીક્ષા

સમય : 2 ઘંટે

પ્રશ્નપત્ર કા પ્રારૂપ

પૂર્ણાંક : 50

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

ઉદ્દેશ્ય અનુસાર ભારાંક :

હેતુ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
પૂર્ણાંક	12	10	10	08	10	50
પ્રતિશત	24%	20%	20%	16%	20%	100%

પ્રશ્ન પ્રકાર અનુસાર ભારાંક :

ક્રમાંક	પ્રશ્ન કા પ્રકાર	પ્રશ્નોં કી સંખ્યા		કુલ અંક
		વિકલ્પ રહિત	વિકલ્પ સહિત	
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્ન (O)	15	15	15
2.	અતિ સંક્ષિપ્ત પ્રશ્ન (VSA)	09	09	10
3.	સંક્ષિપ્ત પ્રશ્ન (SA)	04	06	08
4.	વિસ્તૃત પ્રશ્ન (LA)	04	04	12
5.	નિબંધાત્મક પ્રશ્ન (EA)	01	01	05
	કુલ	33	35	50

વિભાગ અનુસાર ભારાંક :

ક્રમ	વિભાગ	ભારાંક
1.	વિભાગ - A પદ્ય	15
2.	વિભાગ - B ગદ્ય	15
3.	વિભાગ - C વ્યાકરણ	06
4.	વિભાગ - D અર્થગ્રહણ	06
5.	વિભાગ - E લેખન	08
	કુલ	50

गुजरात माध्यमिक और उच्चतर माध्यमिक शिक्षण बोर्ड, गांधीनगर
शैक्षणिक वर्ष : 2024-25

कक्षा-11 (विज्ञान/सामान्य प्रवाह)

विषय : हिन्दी (द्वितीय भाषा)

प्रथम परीक्षा

समय : 2 घंटे

प्रश्नपत्र का प्रारूप

पूर्णांक : 50

प्रश्न क्रम	विभाग तथा प्रश्नों की विगत	अंक
	विभाग : A (पद्य)	15
1 से 6	बहु विकल्प वाले 6 प्रश्न पूछिए । (जोड़े भी पूछे जा सकते हैं)	[06]
7 से 8	एक वाक्य में उत्तर लिखिए । (दो प्रश्न पूछिए)	[02]
9 से 11	दो-तीन वाक्यों में उत्तर लिखिए । (तीन में से दो)	[04]
12 अथवा 12	विस्तार से उत्तर लिखिए । (4-5 वाक्यों में) (दो में से एक)	[03]
	विभाग : B (गद्य)	15
13 से 18	बहुविकल्प वाले 6 प्रश्न पूछिए, (जिसमें दो जोड़े भी हों ।)	[06]
19 से 20	एक वाक्य में उत्तर लिखिए । (दो प्रश्न पूछिए)	[02]
21 से 23	दो-तीन वाक्यों में उत्तर लिखिए । (तीन में से दो)	[04]
24 अथवा 24	पाँच-छः वाक्यों में उत्तर लिखिए । (दो में से एक)	[03]
	विभाग : C (व्याकरण)	06
25	समानार्थी शब्द पूछिए ।	[01]
26	विलोम शब्द पूछिए ।	[01]
27	प्रत्यय पूछिए । (उपसर्ग भी पूछा जा सकता है)	[01]
28	मुहावरों का अर्थ लिखकर वाक्य प्रयोग कीजिए ।	[02]
29	कहावत का अर्थ लिखिए ।	[01]
	विभाग : D (अर्थग्रहण)	06
30	अपठित पद्यांश का भावार्थ पूछिए ।	[03]
31 से 33	अपठित गद्यांश पर आधारित तीन प्रश्न पूछिए ।	[03]
	विभाग : E (लेखन)	08
34	पाठ्यपुस्तक में दिए गए नमूने के अनुसार एक पत्र पूछिए ।	[03]
35	किसी एक विषय पर 150 शब्दों में निबंध पूछिए । (तीन में से एक)	[05]

- नोंध : (1) प्रथम परीक्षाओं में जून 2024 सप्टेम्बर मास सुधीनो अत्यासकम पूछवानो रडेसे.
(2) वार्षिक परीक्षाओं में नमूनानां प्रश्नपत्रों में मूकवाओं आवेल क्षमता आधारित प्रश्नो (CBQ) मुजबना प्रश्नो प्रश्नपत्रना तमाम विभागोना मणीने कुल अंदाजित 50% गुणना प्रश्नो प्रथम, द्वितीय परीक्षांना प्रश्नपत्रों में पूछवाना रडेसे.

गुजरात माध्यमिक और उच्चतर माध्यमिक शिक्षण बोर्ड, गांधीनगर
शैक्षणिक वर्ष : 2024-25

कक्षा-11 (विज्ञान/सामान्य प्रवाह)

विषय : हिन्दी (द्वितीय भाषा)

द्वितीय परीक्षा

समय : 2 घंटे

प्रश्नपत्र का प्रकार

पूर्णांक : 50

नोंध : आ परिज्ञप विद्यार्थीओ, शिक्षको, प्राश्निको, मोडरेटर्स वगैरेना मार्गदर्शन माटे छे. जे ते विषयोना प्राश्निक तेमज मोडरेटर्सने माध्यमिक अने उच्चतर माध्यमिक शिक्षणना बृहद छार्द/उद्देशने सुसंगत रडी प्रश्नपत्रनी संरचना बाबते ईरझार करवानी छूट रडेशे.

उद्देश्य अनुसार भारांक :

हेतु	ज्ञान (K)	समझ (U)	उपयोजन (A)	उच्च वैचारिक कौशल्य		कुल
				संयोजन/विश्लेषण	अनुमान/मूल्यांकन	
पूर्णांक	12	10	10	08	10	50
प्रतिशत	24%	20%	20%	16%	20%	100%

प्रश्न प्रकार अनुसार भारांक :

क्रमांक	प्रश्न का प्रकार	प्रश्नों की संख्या		कुल अंक
		विकल्प रहित	विकल्प सहित	
1.	हेतुलक्षी प्रश्न (O)	15	15	15
2.	अति संक्षिप्त प्रश्न (VSA)	09	09	10
3.	संक्षिप्त प्रश्न (SA)	04	06	08
4.	विस्तृत प्रश्न (LA)	04	04	12
5.	निबंधात्मक प्रश्न (EA)	01	01	05
	कुल	33	35	50

विभाग अनुसार भारांक :

क्रम	विभाग	भारांक
1.	विभाग - A पद्य	15
2.	विभाग - B गद्य	15
3.	विभाग - C व्याकरण	06
4.	विभाग - D अर्थग्रहण	06
5.	विभाग - E लेखन	08
	कुल	50

गुजरात माध्यमिक और उच्चतर माध्यमिक शिक्षण बोर्ड, गांधीनगर
शैक्षणिक वर्ष : 2024-25

कक्षा-11 (विज्ञान/सामान्य प्रवाह)
विषय : हिन्दी (द्वितीय भाषा)

द्वितीय परीक्षा

समय : 2 घंटे

प्रश्नपत्र का प्रारूप

पूर्णांक : 50

प्रश्न क्रम	विभाग तथा प्रश्नोंकी विगत	अंक
	विभाग : A (पद्य)	15
1 से 6	बहु विकल्प वाले 6 प्रश्न पूछिए । (जोड़े भी पूछे जा सकते हैं)	[06]
7 से 8	एक वाक्य में उत्तर लिखिए । (दो प्रश्न पूछिए)	[02]
9 से 11	दो-तीन वाक्यों में उत्तर लिखिए । (तीन में से दो)	[04]
12 अथवा 12	विस्तार से उत्तर लिखिए । (4-5 वाक्यों में) (दो में से एक)	[03]
	विभाग : B (गद्य)	15
13 से 18	बहुविकल्प वाले 6 प्रश्न पूछिए, जिसमें दो जोड़े भी हों ।	[06]
19 से 20	एक वाक्य में उत्तर लिखिए । (दो प्रश्न पूछिए)	[02]
21 से 23	दो-तीन वाक्यों में उत्तर लिखिए । (तीन में से दो)	[04]
24 अथवा 24	पाँच-छः वाक्यों में उत्तर लिखिए । (दो में से एक)	[03]
	विभाग : C (व्याकरण)	06
25	समानार्थी शब्द पूछिए ।	[01]
26	विलोम शब्द पूछिए ।	[01]
27	प्रत्यय पूछिए । (उपसर्ग भी पूछा जा सकता है)	[01]
28	मुहावरों का अर्थ लिखकर वाक्य प्रयोग कीजिए ।	[02]
29	कहावत का अर्थ लिखिए ।	[01]
	विभाग : D (अर्थग्रहण)	06
30	अपठित पद्यांश का भावार्थ पूछिए ।	[03]
31 से 33	अपठित गद्यांश पर आधारित तीन प्रश्न पूछिए ।	[03]
	विभाग : E (लेखन)	08
34	पाठ्यपुस्तक में दिए गए नमूने के अनुसार एक पत्र पूछिए ।	[03]
35	किसी एक विषय पर 150 शब्दों में निबंध पूछिए । (तीन में से एक)	[05]

- नोंध : (1) द्वितीय परीक्षा माटे जूनधी डिसेम्बर मास सुधीनो अब्यासकम रदेशे. जेमांथी जूनधी सप्टेम्बर मास सुधीना अब्यासकममांथी 30% अब्यासकम अने ओक्टोबरधी डिसेम्बर मास सुधीना अब्यासकममांथी 70% अब्यासकम रदेशे.
- (2) वार्षिक परीक्षानां नमूनानां प्रश्नपत्रमां मूकवामां आवेल क्षमता आधारित प्रश्नो (CBQ) मुजबना प्रश्नो प्रश्नपत्रना तमाम विभागोना मणीने कुल अंदाजित 50% गुणना प्रश्नो प्रथम, द्वितीय परीक्षाना प्रश्नपत्रमां पूछवाना रदेशे.

ગુજરાત માધ્યમિક ઓર ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
શૈક્ષણિક વર્ષ : 2024-25

કક્ષા-11 (વિજ્ઞાન/સામાન્ય પ્રવાહ)
વિષય : હિન્દી (દ્વિતીય ભાષા)
વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 ઘંટે

પ્રશ્નપત્ર કા પ્રારૂપ

પૂર્ણાંક : 80

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

ઉદ્દેશ્ય અનુસાર ભારાંક :

હેતુ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
પૂર્ણાંક	12	20	22	10	16	80
પ્રતિશત%	15%	25%	28%	12%	20%	100%

પ્રશ્ન પ્રકાર અનુસાર ભારાંક :

ક્રમાંક	પ્રશ્ન કા પ્રકાર	પ્રશ્નોં કી સંખ્યા		કુલ
		વિકલ્પ રહિત	વિકલ્પ સહિત	
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્ન (O)	24	24	24
2.	અતિ સંક્ષિપ્ત પ્રશ્ન (VSA)	18	18	20
3.	સંક્ષિપ્ત પ્રશ્ન (SA)	04	06	08
4.	વિસ્તૃત પ્રશ્ન (LA)	06	08	20
5.	નિબંધાત્મક પ્રશ્ન (EA)	01	01	08
	કુલ	53	57	80

વિભાગ અનુસાર ભારાંક :

ક્રમ	વિભાગ	ભારાંક
1.	વિભાગ - A પદ્ય	24
2.	વિભાગ - B ગદ્ય	24
3.	વિભાગ - C વ્યાકરણ	12
4.	વિભાગ - D અર્થગ્રહણ	08
5.	વિભાગ - E લેખન	12
	કુલ	80

गुजरात माध्यमिक और उच्चतर माध्यमिक शिक्षण बोर्ड, गांधीनगर
शैक्षणिक वर्ष : 2024-25

कक्षा-11 (विज्ञान/सामान्य प्रवाह)
विषय : हिन्दी (द्वितीय भाषा)
वार्षिक परीक्षा

समय : 3 घंटे

प्रश्नपत्र का प्रारूप

पूर्णांक : 80

प्रश्न क्रम	विभाग तथा प्रश्नों की विगत	अंक
विभाग : A (पद्य)		
1 से 10	बहु विकल्प वाले 10 प्रश्न पूछिए । उनमें से दो जोड़े पूछें ।	[10]
11 से 14	एक वाक्य में उत्तर दीजिए । चार प्रश्न पूछिए ।	[04]
15 से 17	दो-तीन वाक्यों में उत्तर दीजिए । (3 में से 2 के उत्तर दीजिए)	[04]
18 से 20	विस्तार से उत्तर दीजिए । (तीन में से दो प्रश्न के उत्तर दीजिए)	[06]
विभाग : B (गद्य)		
21 से 30	बहु विकल्प वाले 10 प्रश्न पूछिए । उनमें दो जोड़े पूछें ।	[10]
31 से 34	एक वाक्य में उत्तर दीजिए । (चार प्रश्न पूछिए ।)	[04]
35 से 37	दो-तीन वाक्यों में उत्तर दीजिए । (तीन में से दो के उत्तर दीजिए)	[04]
38 से 40	विस्तार से उत्तर दीजिए । (तीन में से दो प्रश्न के उत्तर दीजिए)	[06]
विभाग : C (व्याकरण)		
41	एक समानार्थी शब्द पूछिए ।	[01]
42	एक विलोम शब्द पूछिए ।	[01]
43	एक उपसर्ग अलग करना पूछिए	[01]
44	एक प्रत्यय अलग करना पूछिए ।	[01]
45	एक अशुद्ध वाक्य को शुद्ध करें और पुनः लेखन करें ।	[01]
46 से 47	दो मुहावरों के अर्थ के साथ वाक्य प्रयोग पूछिए ।	[04]
48	एक कहावत का अर्थ पूछिए ।	[01]
49 से 50	प्रयोजन मूलक हिंदी से दो प्रश्न पूछिए ।	[02]
विभाग : D (अर्थग्रहण)		
51	पाठ्यपुस्तक आधारित एक पद्यांश की संसदर्थ व्याख्या पूछिए ।	[04]
52 से 55	एक अपठित गद्यांश दीजिए और उस पर आधारित चार प्रश्न पूछिए ।	[04]
विभाग : E (लेखन)		
56	पाठ्यपुस्तक में दिए गए नमूने के आधार पर पत्र पूछिए या रूपरेखा के आधार पर कहानी पूछिए ।	[04]
57	किसी एक विषय पर लगभग 250 शब्दों में निबंध पूछिए । (तीन में से एक)	[08]

गुजरात माध्यमिक और उच्चतर माध्यमिक शिक्षण बोर्ड, गांधीनगर
शैक्षणिक वर्ष : 2024-25

कक्षा-11 (विज्ञान/सामान्य प्रवाह)
विषय : हिन्दी (द्वितीय भाषा)
वार्षिक परीक्षा

समय : 3 घंटे

नमूने का प्रश्नपत्र

पूर्णांक : 80

- सूचना : (1) इस प्रश्नपत्र में कुल पाँच विभाग हैं ।
(2) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।
(3) सभी प्रश्नों के उत्तर क्रमशः लिखिए ।

विभाग - A

- निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर दिए गए विकल्पों में से चुनकर लिखिए : [08]
- कबीर की भाषा को विद्वानों ने कैसी माना है ?
(क) लोकबोली (ख) सधुक्कड़ी (ग) जनभाषा (घ) खिचड़ी
 - नानी की कहानियाँ कैसी हैं ?
(क) पौराणिक (ख) आधुनिक (ग) प्राचीन (घ) पुरानी
 - किसके खातिर धरती में पाँव गड़ाकर लड़ते रहना चाहिए ?
(क) स्वार्थ के लिए (ख) उदर पूर्ति के लिए
(ग) ज्ञान प्राप्ति के लिए (घ) सत्य और न्याय के लिए
 - कवि चम्पा को क्या करने के लिए प्रेरित करता है ?
(क) खेलने (ख) पढ़ने (ग) गाने (घ) नाचने
 - रहीम के अनुसार पशु से बदतर कौन है ?
(क) जो तम देता है (ख) जो मन देता है (ग) जो धन देता है (घ) जो कुछ नहीं देता
 - हमें दूसरों के लिए क्या अर्पण करना होगा ?
(क) प्यार (ख) यौवन (ग) जीवन (घ) तन-मन
 - बाज लोग किसे आशिष देते हैं ?
(क) जल को (ख) दूध को (ग) आग को (घ) बच्चों को
 - कवि ने दुनिया को रोशनी देने के लिए क्या जला दिया है ?
(क) घर (ख) खेत (ग) मशाल (घ) कपड़े
- जोड़े बनाइए : [02]
- (१) अनामिका
 - (२) विजय तिवारी
 - (३) सुब्रह्मण्य भारती
- निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर एक-एक वाक्य में लिखिए : [04]
- मुसीबत में भी किस तरह हँसते रहना चाहिए ?
 - बाज लोग झुण्ड बनाकर कहाँ बैठते हैं ?
 - चम्पा कहाँ पर वज्र गिरने की बात करती है ?
 - परशुराम का व्यक्तित्व कैसा है ?

- निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं दो के उत्तर दो-तीन वाक्यों में लिखिए : [04]
- 15. संसार से अज्ञान के अंधकार को औरतें कैसे भगा सकती हैं ?
- 16. रहीम जिह्वा को बावरी क्यों कहते हैं ?
- 17. चम्पा कवि को ऐसा क्यों कहती है कि तुम पढ़-लिखकर झूठे हो ?

- निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर सविस्तर लिखिए : (किन्ही दो) [06]
- 18. 'पावस बनकर ढलना होगा' का आशय स्पष्ट कीजिए ।
- 19. लिंकन अपने पुत्र के अन्दर कौन-कौन से गुण विकसित करना चाहते थे ?
- 20. लोगों को हिंसा की बजाय सरल जीवन क्यों पसंद है ?

विभाग - B

- निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर दिए गए विकल्पों में से चुनकर लिखिए : [08]

- लेखक कहाँ बैठा है ?
(क) सिरहाने (ख) पायताने (ग) बीचमें (घ) नीचे
- पंच लाइट जलाने के लिए मुनरी क्या लाती है ?
(क) किरासीन (ख) गरी का तेल (ग) स्पीरीट (घ) पेट्रोल
- अजन्ता की गुफाओं के चित्र किस काल के हैं ?
(क) गुप्तकाल (ख) मौर्यकाल (ग) मुगल काल (घ) सल्तनत काल
- दिलीप ने क्या फाड़कर फेंका ?
(क) पत्र (ख) लिफाफा (ग) पन्ना (घ) अर्जी
- पौधा किसकी तरह हँसता है ?
(क) चाँद (ख) फलों (ग) बच्चों (घ) बादलों
- कल्पना-शक्ति किस संस्कार का परिणाम है ?
(क) पाश्चात्य (ख) नवीन (ग) भारतीय (घ) प्राकृतन
- लेखक-शहर जाकर क्या करना चाहते थे ?
(क) व्यवसाय (ख) अध्यापन (ग) खेती (घ) रिसर्च
- कथानायक पत्नी के साथ कौन-सी सीमारेखा देखने गया था ?
(क) खेत की सीमारेखा (ख) गाँव की सीमारेखा
(ग) भारत-नेपाल की सीमारेखा (घ) भारत-पाक की सीमारेखा

- जोड़े बनाए : [02]

- पहली चूक (i) बालकृष्ण भट्ट
- कल्पना शक्ति (ii) श्री लाल शुक्ल
(iii) लक्ष्मीनारायण लाल

- निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर एक-एक वाक्य में लिखिए : [04]

- पठान सैनिकों ने कथा-नायक के साथ कैसा बर्ताव किया ?
- गीत गोविन्द किसकी रचना है ?
- पौधा किसका प्रतीक है ?

34. 'दुःख' कहानी में आपको किस का दुःख बड़ा लगा ?
- निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर दो-तीन वाक्यों में दीजिए : [04]
35. गोधन के द्वारा पेट्रोमेक्स जलाने पर पंचों ने क्या किया ?
36. भारत कहाँ से कहाँ तक फैला है ?
37. शरीर और मन पर लगी चोट में क्या फर्क है ?
- निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर सविस्तार लिखिए : (किन्ही दो) [06]
38. अजन्ता की गुफाओं के शिल्पों का वर्णन कीजिए ।
39. 'अंत भला तो सब भला' कहावत के आधार पर पंचलाईट कहानी को स्पष्ट करें ।
40. बालकृष्ण भट्ट के निबंध-लेखन की विशेषताओं पर प्रकाश डालिए ।

विभाग - C

- निम्नलिखित शब्द का समानार्थी शब्द लिखिए : [01]
41. अभिमान
- निम्नलिखित शब्द का विलोम शब्द लिखिए : [01]
42. विराग
- निम्नलिखित शब्द का उपसर्ग अलग कीजिए : : [01]
43. आघात
- निम्नलिखित शब्द का प्रत्यय अलग कीजिए : [01]
44. स्वच्छता
- निम्नलिखित अशुद्ध वाक्य को शुद्ध करके पुनः लिखिए : [01]
45. वह सूना घर फेर गूँजने लगा ।
- निम्नलिखित मुहावरों का अर्थ देकर वाक्य में प्रयोग कीजिए : [04]
46. मन हलका होना
47. आँखों-आँखों में बात होना
- निम्नलिखित कहावत का अर्थ लिखिए : [01]
48. जिसकी लाठी उसकी भैंस ?
- निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर लिखिए : [01]
49. प्रयोजन मूलक हिन्दी किसे कहते हैं ? [01]
50. विज्ञापन शब्द का अर्थ बताइए । [01]

विभाग - D

- निम्नलिखित पद्यांश को पढ़कर ससंदर्भ व्याख्या कीजिए : [04]

51. दीन सबन को लखत हैं, दीन हिं लखै न कोय ।
जो रहीम दीनहिं लखै, दीन बंधु सम होय ।

अथवा

माला पहिरे, टोपी पहिरे, छाप तिलक अनुमाना ।
साखी सबद गावत भूले, आतम खबर न जाना ।

- निम्नलिखित गद्यांश को पढ़कर पूछे गए प्रश्नों के उत्तर लिखिए : [04]

- समय परिवर्तनशील है । प्रतिक्षण नई-नई घटनाएँ आती-जाती रहती हैं । आज जो राजा है, वह कल रंक दिखाई पड़ता है । आज उन्नति के शिखर पर आरूढ़ हैं, कल उसे अवनति के गर्त में देखते तथा आज जो विजेता है, कल उसे दूसरों के नतमस्तक पाते हैं । कालचक्र महाबलवान है । इसके सामने बड़े-बड़े बलवान घुटने टेक देते हैं । उसकी शक्ति के सामने अच्छे-अच्छे लोग मुँह की खाते हैं । जिसको यह अनुकूल होता है । उससे संसार थरा जाता है । जिसको यह प्रतिकूल होता है । उसको दुनिया में कोई ठिकाना नहीं मिलता ।
52. लेखक ने समय को कैसा बताया है ?
53. लेखक हमें किन उदाहरणों के द्वारा समझाते हैं कि 'सब दिन होत न एक समाना ।
54. महाबलवान कौन है ?
55. मुँह की खाने का क्या मतलब होता है ?

विभाग - E

- 56. रूपरेखा के आधार पर कहानी लिखवाने की अपेक्षा चित्र आधारीत कहानी भी लिखवा सकते है । [04]

एक निर्दयी राजा - गुलाम को दंड - गुलाम का जंगल में भाग जाना - सिंह से भेंट - उसके पैर से काँटा निकालना - मित्रता - गुलाम की गिरफ्तारी - मौत की सजा - उसी भूखे सिंह के सामने - सिंह का स्नेहपूर्ण व्यवहार - दोनों की रिहाई - सीख ।

- निम्नलिखित विषय पर लगभग 250 शब्दों में निबंध लिखिए । [08]

57. घायल सैनिक की आत्मकथा

जन्म - फौज का सपना - तालीम - युद्धभूमि - धरती की रक्षा - प्राण संकट में - उपसंहार ।

अथवा

57. प्रदूषण - एक विकट समस्या

प्रस्तावना - प्रदूषण के प्रकार - प्रदूषण के कारण दुष्परिणाम - कम करने के उपाय - उपसंहार ।

अथवा

57. मेरे सपनों का भारत

भारत की वर्तमान स्थिति - मेरे सपनों का भारत कैसा होगा - कृषि और उद्योग - शिक्षा - सुरक्षा - राष्ट्रीय एकता - उपसंहार ।

शैक्षणिक वर्ष 2024-25

Competency Based Questions (क्षमता आधारित प्रश्नों) की विगत

धोरण - 11

विषय : हिन्दी (009) (द्वितीय भाषा) (SL)

प्रश्न- क्रम	प्रश्न- वृत्त	विगत	Competency (क्षमता)	गुण	Learning Outcomes (अध्ययन निष्पत्ति)
17	चम्पा कवि को एसा क्यों कहती....		विवेचनात्मक विचार, समस्याओं का समाधान	02	H ₂ -1111 आसपास में घटित घटनाओं को छात्रों में मानवीय मूल्यों उजागर करना
19	लिकन अपने पुत्र के अन्दर....		नैतिक और संवैधानिक मूल्यों	03	H ₂ -1105 हिन्दी में औपचारिक-अनौपचारिक पत्रलेखन
36	भारत कहाँ से कहाँ तक....		संशोधन और तपास आधारित शिक्षण	02	H ₂ -1109 पाठ्यपुस्तक आधारित पुस्तकालय का प्रयोग
38	अजन्ता की गुफाओं के....		वैश्विक क्षमताएँ, तपास और संशोधन कौशल्य	03	H ₂ -1103 पाठ्यपुस्तक आधारित, अतिरिक्त संदर्भ पुस्तक
39	अंत भला तो सब का भला कहावत....		सामाजिक और भावनात्मक कुशलत	03	H ₂ -1103 साहित्य की गद्य विधाओं (नाटक, कहानी)
46	मन हलका होना (मुहावरा-अर्थ वाक्य)		संचार कौशल्य	02	H ₂ -1115 मुहावरे-कहावतों का अर्थ देकर वाक्य प्रयोग
47	आँखो ही आँखो में बात होना.. (मुहावरा-अर्थ वाक्य)		संचार कौशल्य	02	H ₂ -1115 मुहावरे-कहावतों का अर्थ देकर वाक्य प्रयोग
48	जिसकी लाठी उसकी भैंस... (कहावत)		संचार कौशल्य	01	H ₂ -1115 मुहावरे-कहावतों का अर्थ देकर वाक्य प्रयोग
51	दीन सबन को लखत है....		संचार कौशल्य, उच्च क्रम की ज्ञानात्मक क्षमताएँ	04	H ₂ -1102 साहित्य की पद्य विधाएँ काव्य...
52	लेखकने समय को कैसा बताया...		वैश्विक क्षमताएँ, तपास और संशोधन कौशल्य	01	H ₂ -1114 अपठित गद्यांश-पद्यांश महाकाव्य पढकर अर्थग्रहण करना
53	लेखक किन उदाहरणों के द्वारा...		सामाजिक-भावनात्मक कौशल्य तपास और संशोधन कौशल्य	01	H ₂ -1114 अपठित गद्यांश-पद्यांश महाकाव्य पढकर अर्थग्रहण करना
56	रूपरेखा अथवा चित्र के आधार पर कहानी...		संचार कौशल्य, मूल साक्षरता और संख्यात्मकता	04	H ₂ -1106 कहानी, रिपोर्ट, निबंध H ₂ -1103 विचार-विस्तार
57	घायल सैनिक की आत्मकथा (निबंध)		संचार कौशल्य, मूल साक्षरता	08	H ₂ -1106 साहित्य की गद्य विधाओं (नाटक-कहानी, उपन्यास निबंध) अभिव्यक्त करते हैं।

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2024-25

ધોરણ-11 (વિજ્ઞાન/સામાન્ય પ્રવાહ)

વિષય : સંસ્કૃત

પ્રથમ પરીક્ષા

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

કુલ ગુણ : 50

સમય : 2 કલાક

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સના વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
ગુણ	12	14	09	11	04	50
ટકા (%)	24	28	18	22	08	100

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા		કુલ ગુણ
		વિકલ્પ વિના	વિકલ્પ સાથે	
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (O)	15	15	15
2.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-I)	10	15	20
3.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-II)	01	01	03
4.	વિસ્તૃતજવાબી પ્રશ્નો (LA)	03	05	12
	કુલ	29	36	50

પ્રકરણદીઠ ગુણભાર :

ક્રમ	પ્રકરણનું નામ	પ્રકરણદીઠ ગુણભાર
1.	વેદામૃતમ્	04
2.	વિના વૃક્ષં ગૃહં શૂન્યમ્	04
3.	વર્ષાવર્ણનમ્	03
4.	દશકં ધર્મલક્ષણમ્	04
5.	ભસ્માવશેષં મદનં ચકાર	03
11.	પૃથુચરિતમ્	04
12.	કિન્તોઃ કુટિલતા	04
13.	હનુમદ્ભીમસેનયોઃ સંવાદઃ	03
14.	ચતસ્રો વિદ્યાઃ	04
15.	નનુ વર્ણિતોઽસિ	03
•	ન્યાય	02
•	છંદ - અલંકાર	02
•	સંસ્કૃત સાહિત્યનો ઇતિહાસ	06
•	અપઠિત	04
	કુલ	50

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2024-25

ધોરણ-11 (વિજ્ઞાન/સામાન્ય પ્રવાહ)

વિષય : સંસ્કૃત

પ્રથમ પરીક્ષા

સમય : 2 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

ગુણ : 50

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ તથા પ્રશ્નની વિગત	ગુણ
વિભાગ-A		10
1 થી 2	● પદ્યખંડનો માતૃભાષામાં અનુવાદ કરો. (કોઈ પણ એક)	04
3	● વિવરણાત્મક નોંધ લખો અથવા વિવરણાત્મક નોંધ લખો.	02
4	● શ્લોકપૂર્તિ કરો અથવા શ્લોકપૂર્તિ કરો.	02
5 થી 6	● નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ શોધી સાચો જવાબ લખો. (પ્રત્યેકનો એક ગુણ)	02
વિભાગ-B		10
7 થી 8	● ગદ્યખંડનો માતૃભાષામાં અનુવાદ કરો. (કોઈ પણ એક)	04
9	● વિવરણાત્મક નોંધ લખો અથવા વિવરણાત્મક નોંધ લખો.	02
10 થી 11	● રિક્તસ્થાનોની પૂર્તિ કરો. (પ્રત્યેકનો એક ગુણ)	02
12 થી 13	● નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ શોધી સાચો જવાબ લખો. (પ્રત્યેકનો એક ગુણ)	02
વિભાગ-C		10
14	● ગદ્યખંડ વાંચી નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. A, B, C, D	04
15 થી 16	● સમીક્ષાત્મક નોંધ લખો. (કોઈ પણ એક)	02
17 થી 18	● સસંદર્ભ લખો. (કોઈ પણ એક)	02
19 થી 20	● વાક્ય કોણ બોલે છે ઓળખાવો. (પ્રત્યેકનો એક ગુણ)	02
વિભાગ-D		10
21	● ગદ્યખંડ વાંચી નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (અપઠિત ગદ્યખંડ) A, B, C, D	03
22 થી 24	● ગુજરાતી પ્રશ્નોના જવાબ આપો. (કોઈ પણ બે) (પ્રત્યેકના 2 ગુણ)	04
25 થી 27	● રિક્તસ્થાનની પૂર્તિ કરો. (પ્રત્યેકનો એક ગુણ)	03
વિભાગ-E		10
28 થી 30	● પરિચયાત્મક નોંધ લખો. (કોઈ પણ બે) (પ્રત્યેકના 2 ગુણ)	04
31 થી 32	● છંદ-અલંકાર સમજાવો. (કોઈ પણ એક)	02
33 થી 36	● નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ શોધી સાચો જવાબ લખો. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ)	04
કુલ ગુણ		50

નોંધ : (1) પ્રથમ પરીક્ષામાં જૂનથી સપ્ટેમ્બર માસ સુધીનો અભ્યાસક્રમ પૂર્ણવાનો રહેશે.

(2) વાર્ષિક પરીક્ષાનાં નમૂનાનાં પ્રશ્નપત્રમાં મૂકવામાં આવેલ ક્ષમતા આધારિત પ્રશ્નો (CBQ) મુજબના પ્રશ્નો પ્રશ્નપત્રના તમામ વિભાગોના મળીને કુલ અંદાજિત 50% ગુણના પ્રશ્નો પ્રથમ, દ્વિતીય પરીક્ષાના પ્રશ્નપત્રમાં પૂર્ણવાના રહેશે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
શૈક્ષણિક વર્ષ - 2024-25

ધોરણ-11 (વિજ્ઞાન/સામાન્ય પ્રવાહ)

વિષય : સંસ્કૃત

દ્વિતીય પરીક્ષા

સમય : 2 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

કુલ ગુણ : 50

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સના વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
ગુણ	12	14	09	11	04	50
ટકા (%)	24	28	18	22	08	100

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા		કુલ ગુણ
		વિકલ્પ વિના	વિકલ્પ સાથે	
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (O)	15	15	15
2.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-I)	10	15	20
3.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-II)	01	01	03
4.	વિસ્તૃતજવાબી પ્રશ્નો (LA)	03	05	12
	કુલ	29	36	50

પ્રકરણદીઠ ગુણભાર :

ક્રમ	પ્રકરણનું નામ	પ્રકરણદીઠ ગુણભાર
1.	વેદામૃતમ્	01
2.	વિના વૃક્ષં ગૃહં શૂન્યમ્	01
3.	વર્ષાવર્ણનમ્	01
4.	દશકં ધર્મલક્ષણમ્	01
5.	ભસ્માવશેષં મદનં ચકાર	01
6.	ઉપનિષદ - રસસુધા	03
7.	નાટ્યમેતન્મયા કૃતમ્	03
8.	મોહમુદ્ગરઃ	03
9.	કાવ્યમધુવિન્દવઃ	04
11.	પૃથુચરિતમ્	01
12.	કિન્તોઃ કુટિલતા	01
13.	હનુમદ્ભીમસેનયોઃ સંવાદઃ	01
14.	ચતસ્રો વિદ્યાઃ	01

15.	ननु वर्णितोऽसि	01
16.	रज्जुः भस्म भवत्विति	03
17.	शकुन्तलाप्रत्याख्यानम्	03
18.	किं नाम व्यक्तित्वम्	03
19.	होलिकोत्सवः	04
21.	न्याय	02
22.	छंद - अलंकार	02
23.	संस्कृत साहित्यनो ऽतिहास	06
24.	शास्त्रीय कृतिओ	
25.	अपठित	04
	कुल	50

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2024-25

ધોરણ-11 (વિજ્ઞાન/સામાન્ય પ્રવાહ)

વિષય : સંસ્કૃત

દ્વિતીય પરીક્ષા

સમય : 2 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

ગુણ : 50

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ તથા પ્રશ્નની વિગત	ગુણ
વિભાગ-A		10
1 થી 2	● પદ્યખંડનો માતૃભાષામાં અનુવાદ કરો. (કોઈ પણ એક)	04
3	● વિવરણાત્મક નોંધ લખો અથવા વિવરણાત્મક નોંધ લખો.	02
4	● શ્લોકપૂર્તિ કરો અથવા શ્લોકપૂર્તિ કરો.	02
5 થી 6	● નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ શોધી સાચો જવાબ લખો. (પ્રત્યેકનો એક ગુણ)	02
વિભાગ-B		10
7 થી 8	● ગદ્યખંડનો માતૃભાષામાં અનુવાદ કરો. (કોઈ પણ એક)	04
9	● વિવરણાત્મક નોંધ લખો અથવા વિવરણાત્મક નોંધ લખો.	02
10 થી 11	● રિક્તસ્થાનોની પૂર્તિ કરો. (પ્રત્યેકનો એક ગુણ)	02
12 થી 13	● નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ શોધી સાચો જવાબ લખો. (પ્રત્યેકનો એક ગુણ)	02
વિભાગ-C		10
14	● ગદ્યખંડ વાંચી નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. A, B, C, D	04
15 થી 16	● સમીક્ષાત્મક નોંધ લખો. (કોઈ પણ એક)	02
17 થી 18	● સસંદર્ભ લખો. (કોઈ પણ એક)	02
19 થી 20	● વાક્ય કોણ બોલે છે ઓળખાવો. (પ્રત્યેકનો એક ગુણ)	02
વિભાગ-D		10
21	● ગદ્યખંડ વાંચી નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (અપઠિત ગદ્યખંડ) A, B, C, D	03
22 થી 24	● ગુજરાતી પ્રશ્નોના જવાબ આપો. (કોઈ પણ બે) (પ્રત્યેકના ૨ ગુણ)	04
25 થી 27	● રિક્તસ્થાનની પૂર્તિ કરો. (પ્રત્યેકનો એક ગુણ)	03
વિભાગ-E		10
28 થી 30	● પરિચયાત્મક નોંધ લખો. (કોઈ પણ બે) (પ્રત્યેકના ૨ ગુણ)	04
31 થી 32	● છંદ-અલંકાર સમજાવો. (કોઈ પણ એક)	02
33 થી 36	● નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ શોધી સાચો જવાબ લખો. (પ્રત્યેકનો ૧ ગુણ)	04
કુલ ગુણ		50

નોંધ : (1) દ્વિતીય પરીક્ષા માટે જૂનથી ડિસેમ્બર સુધીનો અભ્યાસક્રમ રહેશે. જેમાં જૂનથી સપ્ટેમ્બર સુધીના અભ્યાસક્રમમાંથી 30% અભ્યાસક્રમ અને ઓક્ટોબરથી ડિસેમ્બર સુધીના અભ્યાસક્રમમાંથી 70% અભ્યાસક્રમ રહેશે.

(2) વાર્ષિક પરીક્ષાનાં નમૂનાનાં પ્રશ્નપત્રમાં મૂકવામાં આવેલ ક્ષમતા આધારિત પ્રશ્નો (CBQ) મુજબના પ્રશ્નો પ્રશ્નપત્રના તમામ વિભાગોના મળીને કુલ અંદાજિત 50% ગુણના પ્રશ્નો પ્રથમ, દ્વિતીય પરીક્ષાના પ્રશ્નપત્રમાં પૂછવાના રહેશે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2024-25

ધોરણ-11 (વિજ્ઞાન/સામાન્ય પ્રવાહ)

વિષય : સંસ્કૃત

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

કુલ ગુણ : 80

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સના વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
ગુણ	24	27	18	09	02	80
ટકા (%)	30	35	20	11	04	100

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા		કુલ ગુણ
		વિકલ્પ વિના	વિકલ્પ સાથે	
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (O)	24	24	24
2.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-I)	07	09	14
3.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-II)	06	09	18
4.	વિસ્તૃત જવાબી પ્રશ્નો (LA)	06	08	24
	કુલ	43	50	80

પ્રકરણદીઠ ગુણભાર :

ક્રમ	પ્રકરણનું નામ	પ્રકરણદીઠ ગુણભાર
1.	વેદામૃતમ્	04
2.	વિના વૃક્ષં ગૃહં શૂન્યમ્	02
3.	વર્ષાવર્ણનમ્	03
4.	દશકં ધર્મલક્ષણમ્	04
5.	ભસ્માવશેષં મદનં ચકાર	02
6.	ઉપનિષદ્સસુધા	02
7.	નાટ્યમેતન્મયા કૃતમ્	04
8.	મોહમુદ્ગાર:	02
9.	કાવ્યમધુબિન્દવ:	04
10.	અનેકાર્થસપ્તકમ્	03
11.	પૃથુચરિતમ્	02
12.	કિન્તો: કુટિલતા	02
13.	હનુમદ્ભીમસેનયો: સંવાદ:	02
14.	ચતસ્રો વિદ્યા:	03

15.	ननु वर्णितोऽसि	04
16.	रज्जुः भस्म भवत्विति	03
17.	शकुन्तलाप्रत्याख्यानम्	03
18.	किं नाम व्यक्तित्वम्	04
19.	होलिकोत्सवः	04
20.	अग्र्याणाम् शतमुद्दिष्टम्	03
21.	न्याय	02
22.	छंद - अलंकार	02
23.	संस्कृत साहित्यनो ऽतिहास	08
24.	शास्त्रीय कृतिओ	04
25.	अपठित	04
	कुल	80

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2024-25

ધોરણ-11 (વિજ્ઞાન/સામાન્ય પ્રવાહ)

વિષય : સંસ્કૃત

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

ગુણ : 80

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ તથા પ્રશ્નની વિગત	ગુણ
વિભાગ-A		16
1 થી 3	● પદ્યખંડનો માતૃભાષામાં અનુવાદ કરો. (કોઈ પણ બે) (પ્રત્યેકના ચાર (4) ગુણ)	08
4	● વિવરણાત્મક નોંધ લખો અથવા વિવરણાત્મક નોંધ લખો.	02
5	● શ્લોકપૂર્તિ કરો અથવા શ્લોકપૂર્તિ કરો.	02
6 થી 9	● નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ શોધી સાચો જવાબ લખો. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ)	04
વિભાગ-B		16
10 થી 12	● ગદ્યખંડનો માતૃભાષામાં અનુવાદ કરો. (કોઈ પણ બે) (પ્રત્યેકના ચાર (4) ગુણ)	08
13	● વિવરણાત્મક નોંધ લખો અથવા વિવરણાત્મક નોંધ લખો.	02
14 થી 15	● રિક્ત સ્થાનોની પૂર્તિ કરો. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ)	02
16 થી 19	● નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ શોધી સાચો વિકલ્પ લખો. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ)	04
વિભાગ-C		15
20	● ગદ્યખંડ વાંચી નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. A, B, C, D	04
21 થી 23	● સમીક્ષાત્મક નોંધ લખો. (કોઈ પણ બે)	06
24 થી 25	● સસંદર્ભ લખો. (કોઈ પણ એક)	03
26 થી 27	● વાક્ય કોણ બોલે છે તે ઓળખાવો. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ)	02
વિભાગ-D		17
28	● ગદ્યખંડ વાંચી નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (અપઠિત ગદ્યખંડ) A, B, C, D	04
29 થી 32	● ગુજરાતી પ્રશ્નોના જવાબ આપો. (કોઈ પણ ત્રણ) (પ્રત્યેકના બે (2) ગુણ)	06
33	● અર્થવિસ્તાર લખો અથવા અર્થવિસ્તાર લખો.	03
34 થી 35	● રિક્તસ્થાનની પૂર્તિ કરો. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ)	02
36 થી 37	● શ્લોકાંશ જોડો. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ)	02
વિભાગ-E		16
38 થી 40	● પરિચયાત્મક નોંધ લખો. (કોઈ પણ બે) (પ્રત્યેકના ત્રણ ગુણ)	06
41 થી 42	● છંદ-અલંકાર સમજાવો. (કોઈ પણ એક)	02
43 થી 50	● નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ શોધી સાચો વિકલ્પ લખો. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ)	08
કુલ ગુણ		80

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2024-25

ધોરણ-11 (વિજ્ઞાન/સામાન્ય પ્રવાહ)

વિષય : સંસ્કૃત

વાર્ષિક પરીક્ષા

નમૂનાનું પ્રશ્નપત્ર

કુલ ગુણ : 80

સમય : 3 કલાક

સૂચનાઓ :

1. આ પ્રશ્નપત્રમાં પાંચ વિભાગો છે.
2. સૂચના મુજબ જવાબો આપવાના રહેશે.
3. પ્રશ્નોની જમણી બાજુના અંક તેના ગુણ દર્શાવે છે.

વિભાગ - A

- અધોલિખિતાનાં પદ્યાનામ્ અનુવાદં કુરુત । (કયોશ્ચિત દ્વયોઃ) [08]
(નીચે આપેલા પદ્યખંડનો માતૃભાષામાં અનુવાદ કરો.) (કોઈપણ બે)
 - (1) જગ્રાહ પાઠ્યમૃગ્વેદાસામખ્યો ગીતમેવ ચ ।
યજુર્વેદાદભિનયાત્ રસાનાથર્વણાદપિ ॥
ક્વચિદ્ધર્મઃ ક્વચિત્ક્રીડા ક્વચિદર્થઃ ક્વચિચ્છમઃ ।
ક્વચિદ્હાસ્યં ક્વચિયુદ્ધં ક્વચિત્કામઃ ક્વચિદ્વધઃ ॥
 - (2) યત્રાપિ કુત્રાપિ ભવન્તુ હંસાઃ
હંસા મહીમણ્ડલમણ્ડનાનિ ।
હાનિસ્તુ તેષાં હિ સરોવરાણાં
યેષાં મરાલૈઃ સહ વિપ્રયોગઃ ॥
 - (3) અષ્ટૈ માસાન્ નિપીતં યદ્ ભૂમ્યા જલમયં વસુ ।
સ્વગોભિર્મોક્તુમારેભે ભાસ્કરઃ કાલ આગતે ॥
- અધોલિખિતાનાં શબ્દાનામ્ ઉપરિ વિવરણાત્મિકાં ટિપ્પણીં લિખત । [02]
(નીચે આપેલા શબ્દો પર વિવરણાત્મક નોંધ લખો.)
 - (4) અયુગ્મનેત્રઃ અથવા સત્યમ્
- પદ્યસ્ય પૂર્તિ કુરુત । (શ્લોક પૂર્તિ કરો) [02]
 - (5) ભગવદ્ગીતા કુરુતે ચર્ચામ્ ॥
અથવા
દિનમપિ રજની મુઞ્ચત્યાશાવાયુઃ ॥

- अधोदत्तानां प्रश्नानां विकल्पेभ्यः उचितं विकल्पं चित्वा उत्तरं लिखत ।
नीचे आपेला प्रश्नोना विकल्पमांथी योग्य विकल्प शोधीने साथो विकल्प लभो.

[04]

- (6) अघ्न्या का भवति ?
(A) वत्सा (B) गौः (C) माता (D) पुत्री
- (7) यथा वृक्षः तथा किम् ?
(A) वनम् (B) पुत्रः (C) जलम् (D) धनम्
- (8) कः द्विजः उच्यते ?
(A) दान्तः (B) अधीतविद्यः (C) जितेन्द्रियः (D) बुधः
- (9) तत्र किं न भाति ?
(A) सूर्यः (B) चन्द्रमाः (C) अग्निः (D) सर्वम्

विभाग - B

- अधोलिखितस्य गद्यखण्डस्य मातृभाषायाम् अनुवादं कुरुत । (कयोश्चित् द्वयोः)

[08]

नीचे आपेला गद्यखण्डनो मातृभाषामां अनुवाद करो. (कोई पक्ष ले)

- (10) स्वायम्भुवस्य मनोः वंशे अङ्गनामकः राजा अभवत् । सः दयालुः धर्मनिरतः च आसीत् । तस्य वेननामकः पुत्रः समभवत् । सः क्रूरः अधर्मनिरतः च आसीत् । तेन यज्ञ-दानादीनि सत्कर्माणि निषिद्धानि । दुर्जनाः सत्कारिताः सज्जनाः च दुष्कारिताः । फलतः चौरादीनां प्रवृत्तिः सर्वत्र प्रवर्तिता । सज्जनानां धनं धान्यं च दुर्जनैः परिहृतम् । यज्ञ-कर्माभावे दुर्भिक्षः प्रावर्तत । भूतलं यज्ञदानरहितं निधर्मं च सज्जातम् ।
- (11) नगरस्य प्रत्येकं जनः स्वकीयेन उपर्युक्तेनानुभावेन प्रथमं रज्जुनिर्माणे आवश्यकानां भस्मजलादीनां पदार्थानाम् एकत्रीकरणे प्रवृत्तः । ततो गोधूमचूर्णेन रोटिकायाः निर्माणस्य यादृशी पद्धतिः तेनावगता आसीत् तथा पद्धत्या रज्जुनिर्माणे प्रचण्डेन पुरुषार्थेन उद्यतः जातः । कृतेनापि बहुना प्रयत्नेन भस्म रज्जुरुपतां न प्राप्तम् ।
- (12) सर्वेषां जनानामियं कामना भवति यदस्मदीयं व्यक्तित्वं महत् स्यात् । साम्प्रतिके समाजे तु व्यक्तित्वस्य निर्माणाय जनाः विशेषतः प्रयत्नरताः सन्ति । विविधेन उपायेन विविधया च क्रियया ते स्वकीयं व्यक्तित्वं विकासयितुं प्रयतन्ते । परन्त्वत्र किमिदं व्यक्तित्वम् इत्येकः महान् प्रश्नः । अस्य प्रश्नस्य सर्वसम्मतम् उत्तरं न सम्भाव्यते ।

- विवरणात्मिकां टिप्पणीं लिखत ।

[02]

विवरणात्मक नोंध लभो.

- (13) आन्वीक्षिकी अथवा अभिज्ञानम्
- अधोदत्तानां रिक्तस्थानानां पूर्तिं कुरुत ।

[02]

नीचे आपेला खाली जग्या पूरो.

- (14) प्रशान्ते कालिदासः भोजं स्थालिकास्थितां रज्जुम् अदर्शयत् ।

- (A) अग्निम् (B) अग्नौ (C) अग्निः (D) अग्निना

(15) कृषि पाशुपाल्ये वाणिज्या च

- (A) आन्वीक्षिकी (B) वार्ता (C) नीतिः (D) त्रयी

● अधोदत्तानां प्रश्नानां विकल्पेभ्यः उचितं विकल्पं चित्वा उत्तरं लिखत ।

[04]

नीचे आपेला प्रश्नोना विकल्पोमांथी योग्य विकल्प शोधीने साथो विकल्प लभो.

(16) भूमिः कस्य वंशजानाम् अधिकारे वर्तते ?

- (A) राज्ञः (B) लेखकस्य (C) वैद्यस्य (D) साक्षिजनानाम्

(17) दुर्गन्धहरं किं भवति ?

- (A) कुडकुमम् (B) सिन्दूरम् (C) चन्दनम् (D) मदनफलम्

(18) भीमसेनस्य पन्थानं कः अधितिष्ठति ?

- (A) वनराजः (B) शाखामृगः (C) गजराजः (D) सिंहशिशुः

(19) विदूषकः आत्मानं कीदृशं मन्यते ?

- (A) चतुरम् (B) दर्शनीयम् (C) मूढम् (D) चपलम्

विभाग - C

● अधोदत्तं गद्यखण्डं पठित्वा संस्कृत प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृत भाषायां लिखत ।

[04]

नीचे आपेला गद्यखण्डने वांथीने संस्कृत प्रश्नोना जवाब संस्कृतमां लभो :

(20) हिरण्यकशिपुनामकस्य दैत्यस्य प्रह्लादनामकः एकः पुत्रः आसीत् । स नित्यं परमेश्वरं ध्यायन् भक्तिमयं व्यवहारं करोति स्म । भक्तिशत्रवे दैत्यराजाय सः व्यवहारं न रोचते स्म । अतः सः स्वकीयं भक्तं पुत्रं मारयितुम् अनेकधा प्रयत्नं कृतवान् । परन्तु परमेश्वररक्षितः प्रह्लादः कथमपि मरणं न गतः । अन्ते तं दाहेन मारयितुं मायाविनीं होलिकानाम्नीं स्वकीयां भगिनीं हिरण्यकशिपुः प्रेरयत् ।

प्रश्ना :

- (A) हिरण्यकशिपुः कः आसीत् ?
(B) कः नित्यं परमेश्वरं ध्यायन् भक्तिमयं व्यवहारं करोति स्म ?
(C) प्रह्लादं मारयितुं हिरण्यकशिपुः कां प्रेरयत् ?
(D) होलिका कीदृशी आसीत् ?

● समीक्षात्मिकां टिप्पणीं लिखत । (कयोश्चित् द्वयोः)

[06]

समीक्षात्मक नोंध लभो. (कोई પણ जे)

- (21) 'वृक्ष सञ्जव छे' - समजवो.
(22) कामदेव द्वारा शिवनुं तपोभंग तथा तेनुं परिशाम
(23) येटीजे करेली विदूषकनी छेतरपिडी.

- अधोदत्तं ससंदर्भं स्पष्टीकरणं कुरुत । (कोऽपि एकः)

[03]

नीचे आपेला ससंदर्भ समजावो : (कोई पक्ष अेक)

(24) सर्वा आशा मम मित्रं भवन्तु ।

(25) सर्वः सगन्धेषु विश्वसिति ।

- अधोदत्तं वाक्ये कः वदति इति चित्वा लिखत ।

[02]

नीचे आपेला वाक्य कोष ओले छे ते शोधीने लपो :

(26) पावकः खलु वचनोपन्यासः ।

(शकुन्तला, राजा)

(27) ननु भो क्षत्रियोऽहम् ।

(हनुमान्, भीमसेन)

विभाग - D

- अधोलिखितम् अनुच्छेदं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषायां लिखत ।

[04]

(28) अकबरस्य आस्थाने तानसेन नामा अद्वितीयः गायकः आसीत् दीपकरागालापनेन सः अचिरात् एव रुग्णः जातः । दीपकरागालापनेन तस्य शरीरे उत्पन्ना उष्णता न शान्ता एव । तस्या उपशमनार्थम् एकः एव उपायः यत् अन्येन केनचित् अत्यन्तं मेधाविना संगीतज्ञेन गीयमानं मल्हाररागालापनं श्रोतव्यम् ।

प्रश्नाः

(A) अकबरस्य आस्थाने अद्वितीयः गायकः कः आसीत् ?

(B) तानसेनः अचिरात् किं अभवत् ?

(C) केन कारणेन तानसेनस्य शरीरे उत्पन्ना उष्णता न शान्ता एव अभवत् ।

(D) शरीरे उत्पन्ना उष्णतायाः उपशमनार्थं कः एव उपायः ?

- अधोदत्तानां प्रश्नानां गुर्जरभाषायाम् उत्तराणि लिखत ।

[06]

नीचे आपेला प्रश्नोना जवाब गुजराती भाषामां लपो. (कोई पक्ष त्रश)

(29) यम कोनी यर्या करतो नथी ?

(30) "क" शब्द ज्यारे पुढिलगमां वपराय छे, त्यारे क्या क्या अर्थ आपे छे ?

(31) राजा डेवो डोवो ज्येथे ?

(32) अनारोग्य करनारी बाबतोमां कथं मुख्य छे ?

- अर्थविस्तारं कुरुत । अर्थविस्तार करो :

[03]

(33) तपते यतते चैव यच्च दानं प्रयच्छति ।

क्रोधो हि सर्वं हरति तस्मात् क्रोधं विवर्जयेत् ॥

अथवा

क्षमाखण्डः करे यस्य किं करिष्यति दुर्जनः ।

अतृणे पतितो वहिनः स्वयमेवोपशाम्यति ॥

- अधोदत्तानां रिक्तस्थानानां पूर्तिं कुरुत : (नीचे आपेदी ञाली जग्याओ पूरो) : [02]

(34) कलौ युगे पापेन भान्ति ।

(खद्योताः, पाखण्डाः)

(35) वेनः आसीत् ।

(क्रूरः, दयालुः)

- अधोलिखितान् श्लोकांशान् योजयत । [02]

नीचे आपेला श्लोकांशोने जोडो :

(36) अजश्रङ्गो हरे विष्णौ - तदस्तेयं विदुर्बुधाः ।

(37) मृञ्जालाभ्यां विनिवृत्तिर्या - रघुजे वेधसि स्मरे ।

विभाग - E

- परिचयात्मिकां टिप्पणीं लिखत । (कयोश्चित द्वयोः) [06]

परिचयात्मक नोंध लणो. (कोई पशु भे)

(38) ऋग्वेद

(39) पञ्चतन्त्रम्

(40) अभिज्ञानशाकुन्तलम्

- छन्दः अथवा अलङ्कारं स्पष्टं कुरुत । [02]

छंद अथवा अलंकार समजावो. (कोई पशु अेक)

(41) 'सोत्तीर्णा खलु पाण्डवैः रणनदी कैवर्तकः केशवः' आ पंक्तिमां रडेल अलंकार समजावो.

(42) "नन्वात्मानं बहु विगणयन् नात्मनैवावलम्बे" लधु-गुरुनी समजूती आपी छन्द ओणभावो.

- नीचे आपेला प्रश्नोना विकल्पमांथी योग्य विकल्प शोधी सायो जवाब लणो. [08]

(43) नीचे आपेल प्रयोजनोमां 'सिंहावलोकनन्याय' जशावो.

(A) कोई व्यक्ति अेक ज उपक्रमथी अनेकनी प्राप्ति करी शके छे.

(B) आगण यालता भाशसे क्यारेक पाछण पशु जोवुं जोईअे.

(C) लूल थाय तो सुधारी शकाय, पशु लूल ज न थाय तेवा प्रयत्न करवा जोईअे.

(D) अेक साथे भे प्रयोजन साधवा.

(44) सरण कार्यने प्रथम पूर्ण करी अधरां कार्यने भीजा कमे करवुं जोईअे अेवुं क्या न्याय द्वारा सूचितकरवामां आवे छे ?

(A) सूचिकटाहन्यायः (B) वृद्धकुमारीवाक्यन्यायः (C) मात्स्यन्यायः (D) कूपमण्डूकन्यायः

(45) भगवद्गीतामां क्या वेदनो मडिमा बताव्यो छे ?

(A) सामवेदः (B) ऋग्वेदः (C) अथर्ववेदः (D) आयुर्वेदः

- (46) ભાસના લોકકથા ઉપર આધારિત નાટકો કેટલા છે ?
(A) 06 (B) 04 (C) 02 (D) 13
- (47) શાસ્ત્રીય ગ્રંથોનું મૂળ ક્યાં રહેલું છે ?
(A) વેદ (B) પુરાણ (C) દર્શનશાસ્ત્ર (D) રામાયણ
- (48) કઈ વિદ્યાને ગણિતમાન કહેલ છે ?
(A) જ્યોતિષવિદ્યા (B) વાજકરણ વિદ્યા (C) બ્રહ્મવિદ્યા (D) અર્થવિદ્યા
- (49) પૃથ્વીના ગુરુત્વાકર્ષણના સિદ્ધાંતનો નિર્દેશ ક્યાંથી પ્રાપ્ત થાય છે ?
(A) લીલાવતી (B) બીજગણિત (C) ગોલાધ્યાય (D) ગ્રહગણિત
- (50) ચાણક્ય, વિષ્ણુગુપ્ત... વગેરે નામોથી કોણ પ્રસિદ્ધ છે ?
(A) આર્યભટ્ટ (B) કૌટિલ્ય (C) બ્રહ્મગુપ્ત (D) શ્રીધર

Competency Based Questions (क्षमता आधारित प्रश्नों)ની વિગત

ધોરણ - 11

વિષય : સંસ્કૃત (129)

પ્રશ્નનો ક્રમ	પ્રશ્નની ટૂંકમાં વિગત	ગુણ	Competency (ક્ષમતા)	Learning Outcomes (અધ્યયન નિષ્પત્તિ)
1	जगह पाठ्यम्	(04)	વિવેચનાત્મક વિચાર અને સમસ્યાઓનું સમાધાન	SN1105 માતૃભાષામાં અનુવાદ કરી લેખિત અભિવ્યક્તિ કેળવે છે.
2	यत्रापि कुत्रापि કોઈ પણ બે (08 ગુણ)	(04)	વિવેચનાત્મક વિચાર અને સમસ્યાઓનું સમાધાન	
3	अष्टौ मासान्	(04)	વિવેચનાત્મક વિચાર અને સમસ્યાઓનું સમાધાન	
4	अयुग्मनेत्रम्/सत्यम्	(02)	જીવનકૌશલ્ય અને કારકિર્દી માર્ગદર્શન	SN1102, SN1104 - જીવનોપયોગી વાક્યના ભાવાર્થને સમજીને લેખિત અભિવ્યક્તિ કેળવે છે.
10	स्वायम्भुवस्य...	(04)	વિવેચનાત્મક વિચાર અને સમસ્યાઓનું સમાધાન	SN1105 માતૃભાષામાં અનુવાદ કરી લેખિત અભિવ્યક્તિ કેળવે છે.
11	नागरस्य...	(04)	વિવેચનાત્મક વિચાર અને સમસ્યાઓનું સમાધાન	
12	सर्वेषां....	(04)	વિવેચનાત્મક વિચાર અને સમસ્યાઓનું સમાધાન	
13	आन्वीक्षिकी अथवा अभिज्ञानम्	(02)	જીવન કૌશલ્ય અને કારકિર્દી માર્ગદર્શન	SN1102, SN1104 જીવનોપયોગી કાવ્યના ભાવાર્થને સમજીને લેખિત અભિવ્યક્તિ કેળવે છે.
21	'वृक्ष सञ्चव छे' समझवो કોઈ પણ બે (06 ગુણ)	(03)	વિવેચનાત્મક વિચાર અને સમસ્યાનું સમાધાન	SN1104 પાઠમાં રહેલા ભાવાર્થને સમજીને વિશદ રીતે છણાવટ કરીને લેખિત સ્વરૂપે અભિવ્યક્ત કરે છે.
22	કામદેવ દ્વારા શિવનું તપોભંગ તથા તેનું પરિણામ	(03)	વિવેચનાત્મક વિચાર અને સમસ્યાનું સમાધાન	SN1104 પાઠમાં રહેલા ભાવાર્થને સમજીને વિશદ રીતે છણાવટ કરીને લેખિત સ્વરૂપે અભિવ્યક્ત કરે છે.
23	ચેટીએ કરેલી વિદૂષકની છેતરપિંડી	(03)	વિવેચનાત્મક વિચાર અને સમસ્યાનું સમાધાન	SN1104 પાઠમાં રહેલા ભાવાર્થને સમજીને વિશદ રીતે છણાવટ કરીને લેખિત સ્વરૂપે અભિવ્યક્ત કરે છે.

પ્રશ્નનો ક્રમ	પ્રશ્નની ટૂંકમાં વિગત	ગુણ	Competency (ક્ષમતા)	Learning Outcomes (અધ્યયન નિષ્પત્તિ)
24	સર્વા આશા... (કોઈ પણ એક)	(03)	સંશોધન અને તપાસ આધારિત શિક્ષણ	SN1104 પાઠમાં રહેલા ભાવાર્થને સમજીને વિશદ રીતે છણાવટ કરીને લિખિત સ્વરૂપે અભિવ્યક્ત કરે છે.
25	સર્વ: સગાંધેષુ...	(03)	સંશોધન અને તપાસ આધારિત શિક્ષણ	SN1104 પાઠમાં રહેલા ભાવાર્થને સમજીને વિશદ રીતે છણાવટ કરીને લિખિત સ્વરૂપે અભિવ્યક્ત કરે છે.
33	તપતૈ... અથવા ક્ષમા ખડ્ગા:...	(03)	સંચાર કૌશલ્ય	SN1101 SN1112 વિદ્યાર્થી સુભાષિતોનો અર્થગ્રહણ કરી અર્થવિસ્તાર માટે પ્રેરાય છે.
38	ઋગ્વેદ:...	(03)	નૈતિક અને બંધારણીય મૂલ્યો	SN1109 વૈદિક અને પ્રશિષ્ટ સાહિત્ય તથા શાસ્ત્રીય કૃતિઓનો પરિચય મેળવી પ્રાચીન-અર્વાચીન કર્તા-કૃતિને અભિવ્યક્ત કરે છે.
39	પશ્ચાતન્ત્રમ્...	(03)	નૈતિક અને બંધારણીય મૂલ્યો	
40	અભિજ્ઞાન શાકુન્તલમ્...	(03)	નૈતિક અને બંધારણીય મૂલ્યો	
41	સોત્તીર્ણા...	(02)	સંશોધન અને તપાસ આધારિત શિક્ષણ	SN1106 વિવિધ પદોમાં રહેલા છંદ તથા અલંકારોની વિશેષતાને અભિવ્યક્ત કરે છે.
42	નન્વાત્માનં બહુ...	(02)	સંશોધન અને તપાસ આધારિત શિક્ષણ	

● ક્ષમતા આધારિત પ્રશ્નોનાં કુલગુણ - 40

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
શૈક્ષણિક વર્ષ - 2024-25
ધોરણ-11 (સામાન્ય પ્રવાહ)

વિષય : અર્થશાસ્ત્ર
પ્રથમ પરીક્ષા

સમય : 2 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

ગુણ : 50

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
ગુણ	13	16	14	04	03	50
ટકા(%)	26	32	28	08	06	100

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમાંક	પ્રશ્નો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા		કુલ ગુણ
		વિકલ્પ વિના	વિકલ્પ સાથે	
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (O)	15	15	15
2.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-I)	05	08	10
3.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-II)	05	08	15
4.	વિસ્તૃત જવાબી પ્રશ્નો (LA)	02	03	10
	કુલ	27	34	50

પ્રકરણ પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમ	પાઠ/પ્રકરણનું નામ	ગુણભાર
1.	અર્થશાસ્ત્ર : વિષય - પ્રવેશ	08
2.	મૂળભૂત ખ્યાલો અને સંકલ્પનાઓ	09
3.	માંગ	12
4.	પુરવઠો	11
5.	આવક અને ખર્ચના ખ્યાલો	10
	કુલ	50

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2024-25

ધોરણ-11 (સામાન્ય પ્રવાહ)

વિષય : અર્થશાસ્ત્ર

પ્રથમ પરીક્ષા

સમય : 2 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

ગુણ : 50

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ તથા પ્રશ્નની વિગત	ગુણ
	વિભાગ-A	
1 થી 10	નીચે 1 થી 10 હેતુલક્ષી પ્રકારના પ્રશ્નો આપેલા છે. આપેલા વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર લખો. (દરેકનો 1 ગુણ)	10
	વિભાગ-B	
11 થી 15	નીચે આપેલા 11 થી 15 પ્રશ્નોના ઉત્તર એક વાક્યમાં આપો. (દરેકનો 1 ગુણ)	05
	વિભાગ-C	
16 થી 23	નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 16 થી 23 સુધીના 08 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 05 (પાંચ) પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો. (દરેકના 2 ગુણ)	10
	વિભાગ-D	
24 થી 31	નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 24 થી 31 સુધીના 08 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 05 (પાંચ) પ્રશ્નોના મુદ્દાસર ઉત્તર લખો. (દરેકના 3 ગુણ) નોંધ : વાર્ષિક પરીક્ષાના નમૂનાના પ્રશ્નપત્રમાં પૂછેલ કેસસ્ટડી આધારિત પ્રશ્ન મુજબ એક પ્રશ્ન કેસસ્ટડી આધારિત પૂછવો.	15
	વિભાગ-E	
32 થી 34	નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 32 થી 34 સુધીના 03 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 02 (બે) પ્રશ્નોના સવિસ્તાર ઉત્તર લખો. (દરેકના 5 ગુણ) નોંધ : વાર્ષિક પરીક્ષાના નમૂનાના પ્રશ્નપત્રમાં પૂછેલ કેસસ્ટડી આધારિત પ્રશ્ન મુજબ એક પ્રશ્ન કેસસ્ટડી આધારિત પૂછવો.	10
	કુલ ગુણ	50

નોંધ : (1) પ્રથમ પરીક્ષામાં જૂનથી સપ્ટેમ્બર માસ સુધીનો અભ્યાસક્રમ પૂર્ણવાનો રહેશે.

(2) વાર્ષિક પરીક્ષાનાં નમૂનાનાં પ્રશ્નપત્રમાં મૂકવામાં આવેલ ક્ષમતા આધારિત પ્રશ્નો (CBQ) મુજબના પ્રશ્નો પ્રશ્નપત્રના તમામ વિભાગોના મળીને કુલ અંદાજિત 50% ગુણના પ્રશ્નો પ્રથમ, દ્વિતીય પરીક્ષાના પ્રશ્નપત્રમાં પૂર્ણવાના રહેશે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2024-25

ધોરણ-11 (સામાન્ય પ્રવાહ)

વિષય : અર્થશાસ્ત્ર

દ્વિતીય પરીક્ષા

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

ગુણ : 50

સમય : 2 કલાક

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
ગુણ	15	13	14	04	04	50
ટકા(%)	30	26	28	08	08	100

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમાંક	પ્રશ્નો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા		કુલ ગુણ
		વિકલ્પ વિના	વિકલ્પ સાથે	
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (O)	15	15	15
2.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-I)	05	08	10
3.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-II)	05	08	15
4.	વિસ્તૃત જવાબી પ્રશ્નો (LA)	02	03	10
	કુલ	27	34	50

પ્રકરણ પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમ	પ્રકરણનું નામ	ગુણભાર
1.	અર્થશાસ્ત્ર : વિષય - પ્રવેશ	02
2.	મૂળભૂત ખ્યાલો અને સંકલ્પનાઓ	03
3.	માંગ	04
4.	પુરવઠો	03
5.	આવક અને ખર્ચના ખ્યાલો	03
6.	બજાર	08
7.	ભારતીય અર્થતંત્ર	09
8.	આર્થિક સુધારાઓ	09
9.	રાષ્ટ્રીય આવક	09
	કુલ	50

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2024-25

ધોરણ-11 (સામાન્ય પ્રવાહ)

વિષય : અર્થશાસ્ત્ર

દ્વિતીય પરીક્ષા

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

ગુણ : 50

સમય : 2 કલાક

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ તથા પ્રશ્નની વિગત	ગુણ
	વિભાગ-A	
1 થી 10	નીચે 1 થી 10 હેતુલક્ષી પ્રકારના પ્રશ્નો આપેલા છે. આપેલા વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર લખો. (દરેકનો 1 ગુણ)	10
	વિભાગ-B	
11 થી 15	નીચે આપેલા 11 થી 15 પ્રશ્નોના ઉત્તર એક વાક્યમાં આપો. (દરેકનો 1 ગુણ)	05
	વિભાગ-C	
16 થી 23	નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 16 થી 23 સુધીના 08 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 05 (પાંચ) પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો. (દરેકના 2 ગુણ)	10
	વિભાગ-D	
24 થી 31	નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 24 થી 31 સુધીના 08 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 05 (પાંચ) પ્રશ્નોના મુદ્દાસર ઉત્તર લખો. (દરેકના 3 ગુણ) નોંધ : વાર્ષિક પરીક્ષાના નમૂનાના પ્રશ્નપત્રમાં પૂછેલ કેસસ્ટડી આધારિત પ્રશ્ન મુજબ એક પ્રશ્ન કેસસ્ટડી આધારિત પૂછવો.	15
	વિભાગ-E	
32 થી 34	નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 32 થી 34 સુધીના 03 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 02 (બે) પ્રશ્નોના સવિસ્તાર ઉત્તર લખો. (દરેકના 5 ગુણ) નોંધ : વાર્ષિક પરીક્ષાના નમૂનાના પ્રશ્નપત્રમાં પૂછેલ કેસસ્ટડી આધારિત પ્રશ્ન મુજબ એક પ્રશ્ન કેસસ્ટડી આધારિત પૂછવો.	10
	કુલ ગુણ	50

નોંધ : (2) દ્વિતીય પરીક્ષા માટે જૂનથી ડિસેમ્બર સુધીનો અભ્યાસક્રમ રહેશે. જેમાં જૂનથી સપ્ટેમ્બર સુધીના અભ્યાસક્રમમાંથી 30% અભ્યાસક્રમ અને ઓક્ટોબરથી ડિસેમ્બર સુધીના અભ્યાસક્રમમાંથી 70% અભ્યાસક્રમ રહેશે.

(2) વાર્ષિક પરીક્ષાનાં નમૂનાનાં પ્રશ્નપત્રમાં મૂકવામાં આવેલ ક્ષમતા આધારિત પ્રશ્નો (CBQ) મુજબના પ્રશ્નો પ્રશ્નપત્રના તમામ વિભાગોના મળીને કુલ અંદાજિત 50% ગુણના પ્રશ્નો પ્રથમ, દ્વિતીય પરીક્ષાના પ્રશ્નપત્રમાં પૂછવાના રહેશે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2024-25

ધોરણ-11 (સામાન્ય પ્રવાહ)

વિષય : અર્થશાસ્ત્ર

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

ગુણ : 80

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
ગુણ	24	32	08	12	04	80
ટકા(%)	30	40	10	15	05	100

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમાંક	પ્રશ્નો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા		કુલ ગુણ
		વિકલ્પ વિના	વિકલ્પ સાથે	
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (O)	24	24	24
2.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-I)	09	12	18
3.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-II)	06	09	18
4.	વિસ્તૃત જવાબી પ્રશ્નો (LA)	04	06	20
	કુલ	43	51	80

પ્રકરણ પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમ	પાઠ/પ્રકરણનું નામ	પ્રકરણદીઠ ગુણભાર	
		જનરલ વિકલ્પ વિના	જનરલ વિકલ્પ સાથે
1.	અર્થશાસ્ત્ર : વિષય - પ્રવેશ	04	06
2.	મૂળભૂત ખ્યાલો અને સંકલ્પનાઓ	06	06
3.	માંગ	08	13
4.	પુરવઠો	08	11
5.	આવક અને ખર્ચના ખ્યાલો	07	09
6.	બજાર	07	12
7.	ભારતીય અર્થતંત્ર	06	08
8.	આર્થિક સુધારાઓ	07	07
9.	રાષ્ટ્રીય આવક	06	09
10.	અંદાજપત્ર	08	11
11.	આર્થિક વિચારો	08	08
12.	પ્રાકૃતિક ખેતીના આયામો	05	05
	કુલ	80	105

નોંધ : ઉપરોક્ત પત્રકમાં દર્શાવેલ જનરલ વિકલ્પ સાથેના ગુણ નમૂનાના પ્રશ્નપત્ર મુજબના છે. અન્ય પ્રશ્નપત્ર માટે તે અલગ હોઈ શકે છે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2024-25

ધોરણ-11 (સામાન્ય પ્રવાહ)

વિષય : અર્થશાસ્ત્ર

વાર્ષિક પરીક્ષા

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

ગુણ : 80

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ તથા પ્રશ્નની વિગત	ગુણ
	વિભાગ-A	
1 થી 16	નીચે 1 થી 16 હેતુલક્ષી પ્રકારના પ્રશ્નો આપેલા છે. આપેલા વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર લખો. (દરેકનો 1 ગુણ)	16
	વિભાગ-B	
17 થી 24	નીચે આપેલા 17 થી 24 પ્રશ્નોના ઉત્તર એક વાક્યમાં આપો. (દરેકનો 1 ગુણ)	08
	વિભાગ-C	
25 થી 36	નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 25 થી 36 સુધીના 12 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 09 (નવ) પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો. (દરેકના 2 ગુણ)	18
	વિભાગ-D	
37 થી 45	નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 37 થી 45 સુધીના 09 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 06 (છ) પ્રશ્નોના મુદ્દાસર ઉત્તર લખો. (દરેકના 3 ગુણ) નોંધ : એક પ્રશ્ન કેસસ્ટડી આધારિત પૂછવો.	18
	વિભાગ-E	
46 થી 51	નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 46 થી 51 સુધીના 06 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 04 (ચાર) પ્રશ્નોના સવિસ્તાર ઉત્તર લખો. (દરેકના 5 ગુણ) નોંધ : એક પ્રશ્ન કેસસ્ટડી આધારિત પૂછવો.	20
	કુલ ગુણ	80

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
શૈક્ષણિક વર્ષ - 2024-25

ધોરણ-11 (સામાન્ય પ્રવાહ)

વિષય : અર્થશાસ્ત્ર

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

નમૂનાનું પ્રશ્નપત્ર

ગુણ : 80

- આ પ્રશ્નપત્રમાં પાંચ વિભાગ અને કુલ 51 પ્રશ્નો છે.
- જવાબ આપતાં પહેલાં પ્રશ્નોને કાળજીપૂર્વક વાંચી સૂચના મુજબ જવાબ આપો.
- વિભાગની સામે કોંસમાં લખેલ અંક ગુણ દર્શાવે છે.
- નવો વિભાગ નવા પાના પરથી જ લખવો.

વિભાગ - A

- પ્રશ્નક્રમ 1 થી 16 હેતુલક્ષી પ્રશ્નો છે. આપેલા વિકલ્પમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદકરી જવાબ લખો : [16]
(દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ છે)
- (1) બેંકમાં કાર્ય કરતા કર્મચારીની પ્રવૃત્તિ એ કઈ પ્રવૃત્તિનું ઉદાહરણ છે ?
(A) આર્થિક (B) બિનઆર્થિક
(C) સામાજિક (D) રાજકીય
- (2) નીચેનામાંથી કયું શ્રમનું એક લક્ષણ છે ?
(A) શ્રમને મળતા વળતરને નફો કહેવાય (B) શ્રમનો કુલ પુરવઠો સ્થિર છે.
(C) શ્રમ નાશવંત છે. (D) શ્રમ અને શ્રમિક વિભાજ્ય છે.
- (3) તુવેળની દાળની કિંમત વધતા મગની દાળની માંગ પર શું અસર પડે ?
(A) વધારો થશે (B) ઘટાડો થશે
(C) સંકોચન થશે (D) વિસ્તરણ થશે
- (4) હલકા પ્રકારની વસ્તુઓ બીજા કયા નામથી ઓળખાય છે ?
(A) પ્રતિષ્ઠામૂલક વસ્તુ (B) અત્યંત સસ્તી વસ્તુ
(C) ગીફન વસ્તુ (D) નકામી વસ્તુ
- (5) પૂર્ણ હરીફાઈવાળા બજારમાં ઉત્પાદક કેવા પ્રકારનો નફો મેળવે છે ?
(A) મહત્તમ નફો (B) સામાન્ય નફો
(C) અવેજી નફો (D) ન્યૂનતમ નફો
- (6) ભવિષ્યમાં ભાવો ઘટવાની અટકળો હોય તો, પેઢીના વર્તમાન પુરવઠામાં કેવો ફેરફાર થશે ?
(A) શૂન્ય રાખે છે. (B) ઘટાડે છે.
(C) વધારે છે. (D) સ્થિર રાખે છે.

- (7) ખેતીકાર્ય માટે ટ્રેક્ટરનો ઉપયોગ કરતા હોઈએ ત્યારે આપણે તેનો વાહનવ્યવહાર તરીકેનો ઉપયોગ ત્યજવો પડે છે. તો આ કયા પ્રકારનો ખર્ચ કહેવાય ?
- (A) નાણાકીય ખર્ચ (B) વાસ્તવિક ખર્ચ
(C) વૈકલ્પિક ખર્ચ (D) અસ્થિર ખર્ચ
- (8) $MC_n = TC_n - TC_{(n)}$
- (A) $n - 1$ (B) $n = 3$
(C) $n + 1$ (D) $n - 0$
- (9) મોબાઈલ એપનું બજાર કયા પ્રકારનું બજાર છે ?
- (A) પૂર્ણ હરીફાઈ (B) અલ્પહસ્તક ઈજારો
(C) ઈજારો (D) ઉભયપક્ષી ઈજારો
- (10) ભારતીય મધ્યસ્થ બેન્ક (RBI) ની રચના કયા વર્ષમાં થઈ ?
- (A) 1947 (B) 1857
(C) 1935 (D) 2001
- (11) નીચેનામાંથી કયા દેશમાં માળખાગત બેકારી જોવા મળે છે ?
- (A) ભારત (B) જાપાન
(C) ઈંગ્લેન્ડ (D) નોર્વે
- (12) રિલાયન્સ પેટ્રોલપંપ કયા પ્રકારના આર્થિક સુધારાને કારણે અસ્તિત્વમાં આવ્યા ?
- (A) ઉદારીકરણ (B) શહેરીકરણ
(C) વૈશ્વિકીકરણ (D) નવીનીકરણ
- (13) અમદાવાદનો કોઈ ઉત્પાદક વડોદરાના વેપારીને X વસ્તુનું વેચાણ કરે છે, જો X વસ્તુની કિંમત રૂ. 100 હોય અને X વસ્તુ પર 18% GSTનો દર હોય તો તેના પર કેટલા રૂપિયા SGST લાગશે ?
- ((A) 9 (B) 18
(C) 36 (D) 50
- (14) નીચેનામાંથી કઈ આવક રાષ્ટ્રીય આવકમાં ગણાશે ?
- (A) દાણચોરીની આવક (B) પેન્શનની આવક
(C) પુસ્તકોના કોપીરાઈટ્સની આવક (D) બેકારીના ભથ્થાની આવક
- (15) દેશી ગાયના 1 ગ્રામ ગોબરમાં કેટલા કરોડથી પણ વધારે સૂક્ષ્મજીવો હોય છે ?
- (A) 50 (B) 100
(C) 200 (D) 300
- (16) નીચે આપેલ પૈકી કયો મુખ્ય પાક એકદળી છે ?
- (A) તુવેર (B) ઘઉં
(C) ચણા (D) મગ

વિભાગ - B

- પ્રશ્નક્રમ 17 થી 24 પ્રશ્નોનાં ઉત્તર એક વાક્યમાં આપો : (દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ છે.) [08]
- (17) ગ્રાહકોની આવક વધતા વસ્તુની માંગમાં કેવા પ્રકારનો ફેરફાર થાય છે ?
- (18) પુરવઠાના નિયમનાં અપવાદોના માત્ર નામ જણાવો.
- (19) સમાનગુણી વસ્તુઓ કોને કહેવાય ?
- (20) જકાત એટલે શું ?
- (21) વૈશ્વિકીકરણની પ્રક્રિયામાં કયું મૂડીરોકાણ એક અગત્યનું પગલું ગણાય ?
- (22) માથાદીક આવક જાણવાનું સૂત્ર આપો.
- (23) GST કાઉન્સિલના અધ્યક્ષ કોણ હોય છે ?
- (24) બીજામૂતને શા માટે 48 કલાકમાં વાપરી લેવામાં આવે છે ?

વિભાગ - C

- પ્રશ્નક્રમ 25 થી 36 સુધીના 12 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 09 (નવ) પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો : [18]
(દરેક પ્રશ્નના 2 ગુણ)
- (25) આર્થિક પ્રવૃત્તિ અને બિન-આર્થિક પ્રવૃત્તિના ઉદાહરણ જણાવો (કોઈપણ બે)
- (26) ખાનગી વસ્તુ અને જાહેર વસ્તુના તફાવતના બે મુદ્દા જણાવો.
- (27) ખાદ્યપદાર્થોને શા માટે નાશવંત વસ્તુ કહેવામાં આવે છે ?
- (28) 'તૃષ્ટિગુણમાં વધારો જન્માવનારી પ્રક્રિયા એટલે ઉત્પાદન' - વિધાન સમજાવો.
- (29) એક કારખાનામાં 1000 એકમ પેનનું ઉત્પાદન કરવાનો કુલ ખર્ચ રૂ. 50,000 છે, જો એક એકમ ઉત્પાદન વધારવામાં આવે (1001) તો વધારાના એક એકમનો સીમાંત ખર્ચ મેળવો.
- (30) "વર્તમાન સમયમાં બજારનું ભૌગોલિક વર્ગીકરણ જડ (ચુસ્ત) રહ્યું નથી" - સમજાવો.
- (31) 'હોમ ચાર્જિસ' એટલે શું ?
- (32) વિદેશી સંસ્થાકીય મૂડીરોકાણ (FII) સમજાવો.
- (33) વિકાસશીલ દેશોમાં સરકારનું અંદાજપત્ર શા માટે ખાધવાળું હોય છે ?
- (34) GSTની 'ટેક્સ ક્રેડિટ યોજના' ઉદાહરણ આપી સમજાવો.
- (35) કૌટિલ્યના મતે આયાત-નિકાસ કરને કેટલા અને ક્યા ભાગમાં વહેંચવામાં આવ્યા છે ?
- (36) પ્રાકૃતિક ખેતીના આયામો જણાવો.

વિભાગ - D

- પ્રશ્નક્રમ 37 થી 45 સુધીના 09 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 06 (છ) પ્રશ્નોના ઉત્તર મુદ્દાસર લખો : [18]
(દરેક પ્રશ્નના 3 ગુણ)

- (37) એડમ સ્મિથ અને માર્શલે આપેલી અર્થશાસ્ત્રની વ્યાખ્યા વિગતે સમજાવો.
- (38) સંપત્તિના કોઈપણ ત્રણ લક્ષણો સમજાવો.
- (39) સરેરાશ ખર્ચ અને સીમાંત ખર્ચ વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો.
- (40) નીચે આપેલી અનુસૂચિના આધારે પુરવઠાના વધારા-ઘટાડાની આકૃતિ દ્વારા સમજૂતી આપો :

કેસર કેરીની કિંમત (કિ.ગ્રા.દીઠ રૂમાં)	120	120	120
કેસર કેરીનો પુરવઠો (કિ.ગ્રા.માં)	30	50	70

- (41) આવકના પ્યાલો, અર્થ અને ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.
- (42) ઈજારાયુક્ત હરીફાઈના કોઈપણ ત્રણ લક્ષણો સમજાવો.
- (43) ભારતનાં વિવિધ ક્ષેત્રોના રાષ્ટ્રીય આવકમાં ફાળોની નીચે આપેલ માહિતીનો અભ્યાસ કરી નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો : (કેસસ્ટડી આધારિત પ્રશ્ન) (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ)

રાષ્ટ્રીય આવકમાં વિવિધ ક્ષેત્રનો ફાળો (ટકામાં)

ક્ષેત્ર / વર્ષ	1951	1991	2001	2014-15
પ્રાથમિક ક્ષેત્ર	53.1	29.6	22.3	17.6
ઔદ્યોગિક ક્ષેત્ર	16.6	27.7	27.3	29.7
સેવા ક્ષેત્ર	30.3	42.7	50.4	52.7

સ્ત્રોત : આર્થિક સર્વે (2014-15)

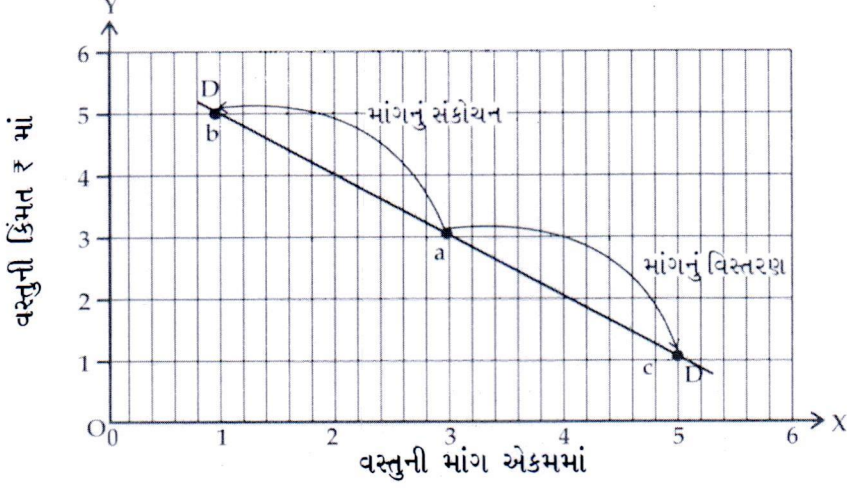
- a) ભારતમાં કયા ક્ષેત્રનો રાષ્ટ્રીય આવકમાં ફાળો સતત ઘટતો માલૂમ પડે છે ?
- b) વર્ષ 2014-15માં રાષ્ટ્રીય આવકમાં કયા ક્ષેત્રનો ફાળો સૌથી વધુ જોવા મળે છે ?
- c) કયા વર્ષમાં ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રનો ફાળો ઘટતો જોવા મળે છે ?
- (44) આર્થિક સુધારાની સાનુકૂળ અસરો જણાવો. (કોઈપણ છ)
- (45) કુલ આંતરિક પેદાશ (GDP) અને કુલ રાષ્ટ્રીય પેદાશ (GNP) વચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટ કરો.

વિભાગ - E

- નીચે આપેલા 46થી 51 સુધીના 06 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 04 (ચાર) પ્રશ્નોના સવિસ્તાર ઉત્તર લખો : (દરેક પ્રશ્નના 5 ગુણ)

[20]

- (46) નીચે આપેલી આકૃતિને આધારે પૂછેલા પ્રશ્નોના જવાબ આપો : (કેસસ્ટડી આધારિત પ્રશ્ન) (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ)

- માંગનું વિસ્તરણ - સંકોચન ક્યારે શક્ય બને ?
- માંગનું વિસ્તરણ એટલે શું ?
- માંગનું સંકોચન એટલે શું ?
- બિંદુ a થી બિંદુ b તરફ માંગમાં કયું પરિવર્તન જોવા મળે છે ?
- માંગનું વિસ્તરણ - સંકોચન કેટલી માંગરેખા પર જોવા મળે છે ?

અથવા

- માંગના વિસ્તરણ - સંકોચન વિશે સમજાવો. (ફક્ત દૃષ્ટિહીન વિદ્યાર્થીઓ માટે)
- પુરવઠાને અસર કરતાં પરિબળો ચર્ચો.
- ઇજારા લક્ષણો સમજાવો. (કોઈપણ પાંચ)
- અલિપ્ત અર્થતંત્રમાં કુટુંબનો ખર્ચ એ પેઢીની આવક અને પેઢીનો ખર્ચ એ કુટુંબની આવક કેવી રીતે બને છે ? આકૃતિ દોરી સમજાવો.
- અંદાજપત્રનો અર્થ આપી અંદાજપત્રની ખાધનાં પ્રકારો સમજાવો.
- ગાંધીજીએ રજૂ કરેલ ટ્રસ્ટીશિપ (વાલીપણા)નો સિદ્ધાંત વિગતે સમજાવો.

Competency Based Questions (ક્ષમતા આધારિત પ્રશ્નો)ની વિગત

વિષય : અર્થશાસ્ત્ર

ધોરણ - 11

પ્રશ્નનો ક્રમ	પ્રશ્નની ટૂંકમાં વિગત	Competency (ક્ષમતા) (ગુણ)	Learning Outcome (અધ્યયન નિષ્પત્તિ)
1	બેંકમાં કાર્ય કરતા કર્મચારીની પ્રવૃત્તિ એ કઈ પ્રવૃત્તિનું ઉદાહરણ છે ?	વિદ્યાર્થીઓ અર્થશાસ્ત્રના પાયાની સંકલ્પનાઓ જાણે.	વિદ્યાર્થી આર્થિક તેમજ બિનઆર્થિક પ્રવૃત્તિ વિશે સમજ કેળવશે.
3	તુવેરની દાળની કિંમત અને મગની દાળની માંગ પર અસર	વિદ્યાર્થીઓ આર્થિક તેમજ બિનઆર્થિક વ્યવહારનું પૃથક્કરણ કરે.	વિદ્યાર્થી બજારમાં જોવા મળતી પ્રતિમૂલ્ય સાપેક્ષતાની સમજ કેળવશે.
5	પૂર્ણ હરીફાઈવાળા બજારમાં ઉત્પાદકનો નફો	વિદ્યાર્થીઓમાં નિયોજન કૌશલ્યનો વિકાસ થાય.	વિદ્યાર્થી બજારમાં જોવા મળતી હરીફાઈના સ્તરો તેમજ નફાના સ્તરોનું જ્ઞાન મેળવશે.
7	ખેતીના કાર્ય માટે ટ્રેક્ટરનો ઉપયોગ	વિદ્યાર્થીઓ વ્યાવસાયિક શિક્ષણ મેળવશે.	વિદ્યાર્થીઓ ઉત્પાદન ખર્ચના અલગ-અલગ ખ્યાલોનું જ્ઞાન મેળવશે.
9	મોબાઈલ એપનું બજાર	વિદ્યાર્થીઓ ડિજિટલ સાક્ષરતા અને વ્યાવસાયિક શિક્ષણ મેળવશે.	વિદ્યાર્થીઓ હરીફાઈના આધારે બજારના વર્ગીકરણનું જ્ઞાન મેળવશે.
12	રિલાયન્સ પેટ્રોલપંપ	વિદ્યાર્થીઓ અર્થતંત્રના નવીની કરણના પ્રવાહોથી પરિચિત થાય.	વિદ્યાર્થીઓ 1991 થી આવેલા આર્થિક સુધારાથી માહિતગાર થશે.
14	વિદ્યાર્થીઓ રાષ્ટ્રીય આવકમાં ગણતરીમાં કઈ-કઈ આવક ગણાય છે ?	વિદ્યાર્થીઓ વિવેચનાત્મક વિચાર અને સમસ્યાનું સમાધાન કરે.	વિદ્યાર્થીઓ રાષ્ટ્રીય આવકમાં સમાવિષ્ટ વિવિધ આવકોનું જ્ઞાન મેળવશે.
17	ગ્રાહકોની આવક વધતા વસ્તુની માંગ પર અસર	વિદ્યાર્થીઓ આવક અને ખર્ચનો વિવેચનાત્મક વિચાર કરી સમસ્યાનું સમાધાન કરશે.	વિદ્યાર્થીઓ બજારમાં વસ્તુની કિંમત અને માંગ વચ્ચેનો સંબંધ વિશેની સમજ કેળવશે.
21	વૈશ્વિકીકરણની પ્રક્રિયા	વિદ્યાર્થીઓ વૈશ્વિક સ્તરનું જ્ઞાન મેળવશે.	વિદ્યાર્થી આજના વિશ્વમાં વૈશ્વિકીકરણનું જ્ઞાન તેમજ MOUની સમજ મેળવશે.

પ્રશ્નનો ક્રમ	પ્રશ્નની ટૂંકમાં વિગત	Competency (ક્ષમતા) (ગુણ)	Learning Outcome (અધ્યયન નિષ્પત્તિ)
24	બીજામૃતની	વિદ્યાર્થીઓમાં પર્યાવરણ જાગૃતિનો વિકાસ થાય.	વિદ્યાર્થીઓ બીજામૃતની ઉપયોગિતા જાણે.
25	આર્થિક પ્રવૃત્તિ અને બિનઆર્થિક પ્રવૃત્તિ	વિદ્યાર્થીઓ અર્થશાસ્ત્રની પાયાની સંકલ્પના જાણે.	વિદ્યાર્થીઓ આર્થિક તેમજ બિનઆર્થિક પ્રવૃત્તિ વિશે સમજ મેળવશે.
27	ખાદ્યપદાર્થોને નાશવંત વસ્તુ કહેવાય.	વિદ્યાર્થીઓના જીવનકોશલ્ય વિકસે અને સંશોધન અને તપાસ આધારિત શિક્ષણ મેળવે.	વિદ્યાર્થીઓ વિવિધ પ્રકારની વસ્તુ અને તેના લક્ષણોનું જ્ઞાન મેળવશે.
28	'તૃષ્ટિગુણમાં વધારો જન્માવનારી પ્રક્રિયા એટલે ઉત્પાદન'.	વિદ્યાર્થીઓ લવચિકતા અને વ્યક્તિગત શિક્ષણ મેળવે.	વિદ્યાર્થીઓ તૃષ્ટિગુણ અને ઉત્પાદન વચ્ચેનો પારસ્પરિક સંબંધ સમજશે.
29	કારખાનામાં 1000 એકમ પેનનું ઉત્પાદન	વિદ્યાર્થીઓનો તાર્કિક ક્ષમતાનો વિકાસ થશે.	વિદ્યાર્થીઓ ઉત્પાદન ખર્ચના વિવિધ ખ્યાલોની સમજ કેળવશે.
33	વિકાસશીલ દેશોનાં સરકારનું અંદાજપત્ર	વિદ્યાર્થીઓમાં બંધારણીય મૂલ્યોનો વિકાસ થશે.	વિદ્યાર્થીઓ અંદાજપત્ર તેમજ તેના પ્રકાર વિશે જાણકારી મેળવશે.
39	સરેરાશ ખર્ચ અને સીમાંત ખર્ચ	વિદ્યાર્થીઓ વિવેચનાત્મક વિચાર કરી સમસ્યાનું સમાધાન કરશે.	વિદ્યાર્થીઓ સરેરાશખર્ચ અને સીમાંત ખર્ચની સંકલ્પના સમજશે.
49	અલિપ્ત અર્થતંત્રમાં	વિદ્યાર્થીઓ સંશોધન અને તપાસ આધારિત શિક્ષણ મેળવશે.	વિદ્યાર્થીઓ સલિપ્ત અર્થતંત્રમાં રાષ્ટ્રીય આવકનો સક્રિય પ્રવાહ વિશે જ્ઞાન મેળવશે.
40	પુરવઠાના વધારા-ઘટાડા	વિદ્યાર્થીઓ પુરવઠા વિશે આલોચનાત્મક દૃષ્ટિબિંદુ કેળવશે.	વિદ્યાર્થીઓ પુરવઠામાં વધારા-ઘટાડાની માહિતી મેળવશે.
43	ભારતમાં વિવિધ ક્ષેત્રની રાષ્ટ્રીય આવકમાં ફાળો.	વિદ્યાર્થીઓ સંશોધન અને તપાસ આધારિત શિક્ષણ મેળવશે.	વિદ્યાર્થીઓ રાષ્ટ્રીયઆવકમાં વિવિધ ક્ષેત્રોનો ફાળો વિશે જાણકારી મેળવશે.
46	કેસસ્ટડી આધારિત પ્રશ્ન	વિદ્યાર્થીઓ સર્જનાત્મક વિકાસ કેળવશે.	વિદ્યાર્થી માગમાં વિસ્તરણ સંકીર્ણનની માહિતી મેળવશે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2024-25

ધોરણ-11 (સામાન્ય પ્રવાહ)

વિષય : આંકડાશાસ્ત્ર

પ્રથમ પરીક્ષા

સમય : 2 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

ગુણ : 50

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
ગુણ	05	08	20	13	04	50
ટકા(%)	10	16	40	26	08	100

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા		કુલ ગુણ
		વિકલ્પ વિના	વિકલ્પ સાથે	
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (O)	15	15	15
2.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-I)	04	06	08
3.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-II)	03	05	09
4.	વિસ્તૃત જવાબી પ્રશ્નો (LA-I)	02	03	08
5.	વિસ્તૃત જવાબી પ્રશ્નો (LA-II)	02	03	10
	કુલ	26	32	50

પ્રકરણ પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમ	પ્રકરણનું નામ	ગુણભાર
1.	માહિતીનું એકત્રિકીકરણ	04
2.	માહિતીનું નિરૂપણ	14
3.	મધ્યવર્તી સ્થિતિના માપ	17
4.	પ્રસારમાન	15
	કુલ	50

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2024-25

ધોરણ-11 (સામાન્ય પ્રવાહ)

વિષય : આંકડાશાસ્ત્ર

પ્રથમ પરીક્ષા

સમય : 2 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

ગુણ : 50

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ તથા પ્રશ્નની વિગત	ગુણ
	વિભાગ-A	
1 થી 10	નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 1 થી 10 સુધીના પ્રશ્નોમાં આપેલ વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી સાચો જવાબ લખો. (બધાજ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.) (દરેક પ્રશ્નનો 01 ગુણ)	10
	વિભાગ-B	
11 થી 15	નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 11 થી 15 સુધીના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં જવાબ લખો. (બધાજ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.) (દરેક પ્રશ્નનો 01 ગુણ)	05
	વિભાગ-C	
16 થી 21	નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 16 થી 21 સુધીના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 04 પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો. (દરેક પ્રશ્નનો 02 ગુણ)	08
	વિભાગ-D	
22 થી 26	નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 22 થી 26 સુધીના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 03 પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો. (દરેક પ્રશ્નનો 03 ગુણ)	09
	વિભાગ-E	
27 થી 29	નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 27 થી 29 સુધીના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 02 પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (દરેક પ્રશ્નનો 04 ગુણ)	08
	વિભાગ-F	
30 થી 32	નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 30 થી 32 સુધીના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 02 પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (દરેક પ્રશ્નનો 05 ગુણ)	10
	કુલ ગુણ	50

નોંધ : (1) પ્રથમ પરીક્ષામાં જૂનથી સપ્ટેમ્બર માસ સુધીનો અભ્યાસક્રમ પૂર્ણવાનો રહેશે.

(2) વાર્ષિક પરીક્ષાનાં નમૂનાનાં પ્રશ્નપત્રમાં મૂકવામાં આવેલ ક્ષમતા આધારિત પ્રશ્નો (CBQ) મુજબના પ્રશ્નો પ્રશ્નપત્રના તમામ વિભાગોના મળીને કુલ અંદાજિત 50% ગુણના પ્રશ્નો પ્રથમ, દ્વિતીય પરીક્ષાના પ્રશ્નપત્રમાં પૂર્ણવાના રહેશે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2024-25

ધોરણ-11 (સામાન્ય પ્રવાહ)

વિષય : આંકડાશાસ્ત્ર

દ્વિતીય પરીક્ષા

સમય : 2 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

ગુણ : 50

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
ગુણ	05	08	20	13	04	50
ટકા(%)	10	16	40	26	08	100

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા		કુલ ગુણ
		વિકલ્પ વિના	વિકલ્પ સાથે	
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (O)	15	15	15
2.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-I)	04	06	08
3.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-II)	03	05	09
4.	વિસ્તૃત જવાબી પ્રશ્નો (LA-I)	02	03	08
5.	વિસ્તૃત જવાબી પ્રશ્નો (LA-II)	02	03	10
	કુલ	26	32	50

પ્રકરણ પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમ	પ્રકરણનું નામ	ગુણભાર
1.	માહિતીનું એકત્રિકીકરણ	04
2.	માહિતીનું નિરૂપણ	03
3.	મધ્યવર્તી સ્થિતિના માપ	05
4.	પ્રસારમાન	03
5.	આવૃત્તિ-વિતરણની વિષમતા	14
6.	ક્રમચય-સંચય અને દ્વિપદી વિસ્તરણ	14
7.	નિદર્શન પદ્ધતિઓ	07
	કુલ	50

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2024-25
ધોરણ-11 (સામાન્ય પ્રવાહ)

વિષય : આંકડાશાસ્ત્ર

દ્વિતીય પરીક્ષા

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

સમય : 2 કલાક

ગુણ : 50

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ તથા પ્રશ્નની વિગત	ગુણ
	વિભાગ-A	
1 થી 10	નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 1 થી 10 સુધીના પ્રશ્નોમાં આપેલ વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી સાચો જવાબ લખો. (દરેક પ્રશ્નનો 01 ગુણ) (બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.)	10
	વિભાગ-B	
11 થી 15	નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 11 થી 15 સુધીના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં જવાબ લખો. (દરેક પ્રશ્નનો 01 ગુણ) (બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.)	05
	વિભાગ-C	
16 થી 21	નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 16 થી 21 સુધીના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 04 પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો. (દરેક પ્રશ્નનો 02 ગુણ)	08
	વિભાગ-D	
22 થી 26	નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 22 થી 26 સુધીના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 03 પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (દરેક પ્રશ્નનો 03 ગુણ)	09
	વિભાગ-E	
27 થી 29	નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 27 થી 29 સુધીના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 02 પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (દરેક પ્રશ્નનો 04 ગુણ)	08
	વિભાગ-F	
30 થી 32	નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 30 થી 32 સુધીના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 02 પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (દરેક પ્રશ્નનો 05 ગુણ)	10
	કુલ ગુણ	50

નોંધ : (1) દ્વિતીય પરીક્ષા માટે જૂનથી ડિસેમ્બર સુધીનો અભ્યાસક્રમ રહેશે. જેમાં જૂનથી સપ્ટેમ્બર સુધીના અભ્યાસક્રમમાંથી 30% અભ્યાસક્રમ અને ઓક્ટોબરથી ડિસેમ્બર સુધીના અભ્યાસક્રમમાંથી 70% અભ્યાસક્રમ રહેશે.

(2) વાર્ષિક પરીક્ષાનાં નમૂનાનાં પ્રશ્નપત્રમાં મૂકવામાં આવેલ ક્ષમતા આધારિત પ્રશ્નો (CBQ) મુજબના પ્રશ્નો પ્રશ્નપત્રના તમામ વિભાગોના મળીને કુલ અંદાજિત 50% ગુણના પ્રશ્નો પ્રથમ, દ્વિતીય પરીક્ષાના પ્રશ્નપત્રમાં પૂછવાના રહેશે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
શૈક્ષણિક વર્ષ - 2024-25
ધોરણ-11 (સામાન્ય પ્રવાહ)

વિષય : આંકડાશાસ્ત્ર
વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

ગુણ : 80

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
ગુણ	08	16	32	16	8	80
ટકા(%)	10	20	40	20	10	100

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા		કુલ ગુણ
		વિકલ્પ વિના	વિકલ્પ સાથે	
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (O)	24	24	24
2.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-I)	06	09	12
3.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-II)	07	10	21
4.	વિસ્તૃત જવાબી પ્રશ્નો (LA-I)	02	03	08
5.	વિસ્તૃત જવાબી પ્રશ્નો (LA-II)	03	05	15
કુલ		42	51	80

પ્રકરણ પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમ	પ્રકરણનું નામ	પ્રકરણદીઠ ગુણભાર	
		જનરલ વિકલ્પ વિના	જનરલ વિકલ્પ સાથે
1.	માહિતીનું એકત્રિકીકરણ	04	04
2.	માહિતીનું નિરૂપણ	11	14
3.	મધ્યવર્તી સ્થિતિના માપ	13	16
4.	પ્રસારમાન	08	15
5.	આવૃત્તિ-વિતરણની વિષમતા	08	15
6.	કમચય-સંચય અને દ્વિપદી વિસ્તરણ	10	14
7.	નિદર્શન પદ્ધતિઓ	06	08
8.	વિધેય	08	11
9.	ગુણોત્તર શ્રેણી	12	12
કુલ		80	109

નોંધ : ઉપરોક્ત પત્રકમાં દર્શાવેલ જનરલ વિકલ્પ સાથેના ગુણ નમૂનાના પ્રશ્નપત્ર મુજબના છે. અન્ય પ્રશ્નપત્ર માટે તે અલગ હોઈ શકે છે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
શૈક્ષણિક વર્ષ - 2024-25
ધોરણ-11 (સામાન્ય પ્રવાહ)

વિષય : આંકડાશાસ્ત્ર
વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

ગુણ : 80

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ તથા પ્રશ્નની વિગત	ગુણ
	વિભાગ-A	
1 થી 16	નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 1 થી 16 સુધીના પ્રશ્નોમાં આપેલ વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી સાચો જવાબ લખો. (દરેક પ્રશ્નનો 01 ગુણ) (બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.)	16
	વિભાગ-B	
17 થી 24	નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 17 થી 24 સુધીના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં જવાબ લખો. (દરેક પ્રશ્નનો 01 ગુણ) (બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.)	08
	વિભાગ-C	
25 થી 33	નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 25 થી 33 સુધીના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 06 પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો. (દરેક પ્રશ્નના 02 ગુણ)	12
	વિભાગ-D	
34 થી 43	નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 34 થી 43 સુધીના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 07 પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો. (દરેક પ્રશ્નના 03 ગુણ)	21
	વિભાગ-E	
44 થી 46	નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 44 થી 46 સુધીના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 02 પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (દરેક પ્રશ્નના 04 ગુણ)	08
	વિભાગ-F	
47 થી 51	નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 47 થી 51 સુધીના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 03 પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (દરેક પ્રશ્નના 05 ગુણ)	15
	કુલ ગુણ	80

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
શૈક્ષણિક વર્ષ - 2024-25
ધોરણ-11 (સામાન્ય પ્રવાહ)

વિષય : આંકડાશાસ્ત્ર
વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

નમૂનાનું પ્રશ્નપત્ર

ગુણ : 80

સૂચનાઓ :

- (1) આ પ્રશ્નપત્રમાં કુલ 6 વિભાગો છે.
- (2) સાદા ગણનયંત્રનો ઉપયોગ માન્ય છે.
- (2) દરેક પ્રશ્નની સામે કૌંસમાં ગુણ આપેલા છે.
- (4) આપેલ સૂચના મુજબ પ્રશ્નોના જવાબ લખવા.

વિભાગ - A

- નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ (A, B, C, D) પસંદ કરીને જવાબ લખો : [16]
(દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ છે) (બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.)
- (1) નીચેનામાંથી કયું ઉદાહરણ ગુણાત્મક માહિતીનું છે ?
(A) ઓછી, મધ્યમ, ઉચ્ચ આવકના વર્ગો (B) ઉત્પાદન (ટનમાં)
(C) કામદારોની ઉંમર (વર્ષમાં) (D) વ્યક્તિઓની ઊંચાઈ (મીટરમાં)
- (2) સતત આવૃત્તિ-વિતરણમાં વર્ગની વર્ગલંબાઈ એટલે શું ?
(A) બે કમિક અધઃસીમાબિંદુની સરેરાશ
(B) વર્ગની વર્ગસીમાઓની સરેરાશ
(C) વર્ગની ઊર્ધ્વ સીમાબિંદુ અને અધઃસીમાબિંદુ વચ્ચેનો તફાવત
(D) વર્ગના ઊર્ધ્વ સીમાબિંદુ અને અધઃસીમાબિંદુની સરેરાશ
- (3) આપેલ ચલની કિંમતોને ક્રમમાં ગોઠવતા કોઈ એક ચોક્કસ સ્થાન પર આવતા અવલોકનોનો ઉપયોગ કરીને શેની કિંમત શોધી શકાય ?
(A) મથક (B) મધ્યસ્થ
(C) બહુલક (D) વિસ્તાર
- (4) નીચેના કયા સંજોગોમાં બહુલક શોધવા માટે આસાદિત સૂત્રનો ઉપયોગ કરી શકાય ?
(A) સતત આવૃત્તિ વિતરણમાં સમાન વર્ગલંબાઈ હોય ત્યારે
(B) સતત આવૃત્તિ વિતરણમાં અસમાન વર્ગલંબાઈ હોય ત્યારે
(C) મિશ્ર અવૃત્તિ વિતરણ આપેલ હોય ત્યારે
(D) (B) અને (C) બંને
- (5) માહિતીના અવલોકનોના એકમમાં દર્શાવતું પ્રસારનું માપ કયું છે ?
(A) નિરપેક્ષ માપ (B) સાપેક્ષ માપ
(C) વિસ્તારાંક (D) પ્રસારાંક

(6) સાવેત ચતુર્થ વિભવનાંક શોધવાનુ સૂત્ર કર્યુ છે.

$$(A) \frac{\frac{Q_3 + Q_1}{2}}{\frac{Q_3 - Q_1}{2}}$$

$$(B) \frac{\frac{Q_3 - Q_1}{2}}{\frac{Q_1 - Q_3}{2}}$$

$$(C) \frac{\frac{Q_3 - Q_1}{2}}{\frac{Q_3 + Q_1}{2}}$$

$$(D) \frac{\frac{Q_1 + Q_3}{2}}{\frac{Q_1 - Q_3}{2}}$$

(7) (i) ઋણ વિષમ આવૃત્તિ વિતરણમાં અને (ii) ધન વિષમ આવૃત્તિ વિતરણમાં મધ્યવર્તી સ્થિતિના કયા માપની કિંમત સૌથી વધુ હોય છે.

(A) (i) મધ્યક (ii) બહુલક

(B) (i) મધ્યસ્થ (ii) બહુલક

(C) (i) બહુલક (ii) મધ્યક

(D) મધ્યક, મધ્યસ્થ અને બહુલકની કિંમત વિશે કંઈ કહી શકાય નહિ.

(8) એક આવૃત્તિ-વિતરણ ઋણ વિષમતા ધરાવે છે, તો આવૃત્તિ-વિતરણના મધ્યકનું મૂલ્ય કેટલું હશે ?

(A) બહુલક કરતાં વધારે

(B) બહુલક કરતાં ઓછું

(C) બહુલકની બરાબર

(D) બહુલક વિશે કંઈ કહી શકાય નહિ

(9) $n!$ એટલે શું ?

(A) 1 થી n સુધીની પ્રાકૃતિક સંખ્યાઓનો સરવાળો

(B) 1 થી n સુધીની પ્રાકૃતિક સંખ્યાઓનો ગુણાકાર

(C) 1 થી $n - r$ સુધીની પ્રાકૃતિક સંખ્યાઓનો ગુણાકાર

(D) 0 થી n સુધીની સંખ્યાઓનો ગુણાકાર

(10) કમચય અને સંચયના પ્રચલિત સંકેતો અનુસાર નીચેનામાંથી કયો સંબંધ સાચો છે ?

$$(A) nC_r = nP_r \times r!$$

$$(B) nP_r = nC_r \times r!$$

$$(C) nP_r = \frac{nC_r}{r!}$$

$$(D) nC_r = \frac{nP_r}{r!}$$

(11) કોઈ મોલમાં પ્રવેશતા દરેક વાહનની સલામતી કારણોસર થતી ચકાસણી નીચેના પૈકી શાનું ઉદાહરણ છે ?

(A) સમષ્ટિ તપાસ

(B) સ્તરીત યાદચ્છિક નિદર્શન

(C) પદિક નિદર્શન

(D) સરળ યાદચ્છિક નિદર્શન

(12) સમષ્ટિનું યોગ્ય પ્રતિનિધિત્વ કઈ નિદર્શન પદ્ધતિમાં જળવાય છે ?

(A) સરળ યાદચ્છિક નિદર્શન પદ્ધતિ

(B) સ્તરિત યાદચ્છિક નિદર્શન પદ્ધતિ

(C) પદિક નિદર્શન પદ્ધતિ

(D) સરેરાશ નિદર્શન પદ્ધતિ

- (13) $f : A \rightarrow B$ માટે A ની પ્રત્યેક કિંમત માટે ગણ B માં ફક્ત એક જ પ્રતિબિંબ મળતું હોય તેને કેવા પ્રકારનું વિધેય કહેવાય ?
- (A) વિધેય ન કહેવાય (B) એક-એક વિધેય કહેવાય
(C) અચળ વિધેય કહેવાય (D) અનેક-એક વિધેય
- (14) વિધેયના પ્રદેશની પ્રત્યેક કિંમત માટે જો તેમના પ્રતિબિંબો સમાન જ રહે તો તેને કેવા પ્રકારનું વિધેય કહેવાય ?
- (A) એક-એક વિધેય (B) અચળ વિધેય
(C) અનેક-એક વિધેય (D) સમાન વિધેય
- (15) એક ગુણોત્તર-શ્રેણીનું પ્રથમ પદ 'a' અને સામાન્ય ગુણોત્તર 'b' છે, તો $(n + 1)$ મું પદ જણાવો.
- (A) ab^n (B) ar^n
(C) ab^{n-1} (D) ar^{n-1}
- (16) એક ગુણોત્તર શ્રેણીનું n મું પદ $3(2^{n-1})$ હોય તો સામાન્ય ગુણોત્તર શોધો.
- (A) 3 (B) 2
(C) 6 (D) 1

વિભાગ - B

- નીચે આપેલા પ્રશ્નોનાં માંગ્યા મુજબ જવાબ લખો : (દરેક પ્રશ્નના 1 ગુણ રહેશે.)
(બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.)

[08]

- (17) ભારતીય આંકડાશાસ્ત્રીય સંસ્થાના સ્થાપક કોણ હતા ?
- (18) સંચયી આવૃત્તિની વ્યાખ્યા આપો.
- (19) કઈ પરિસ્થિતિમાં ગુણોત્તર મધ્યક શોધી શકાતો નથી ?
- (20) ચતુર્થક વિચલનની વ્યાખ્યા આપો.
- (21) એક આવૃત્તિ-વિતરણમાં $\bar{x} = M = M_0 = 48$ છે. આ આવૃત્તિ-વિતરણની વિષમતા અંગે શું કહી શકાય ?
- (22) કોઈ એક શાળાના વિદ્યાર્થીઓની સમસ્યાઓનો અભ્યાસ કરવા માટે જો બધા જ વિદ્યાર્થીઓને પ્રશ્ન પૂછી માહિતી એકત્રિત કરવામાં આવે તો તે તપાસને કઈ તપાસ કહેવાય ?
- (23) એક-એક વિધેયની સાંકેતિક વ્યાખ્યા આપો.
- (24) જો સંખ્યાઓ 4, 1, y ગુણોત્તર શ્રેણીમાં હોય તો yની કિંમત શોધો.

વિભાગ - C

- નીચે આપેલા પ્રશ્નોનાં માંગ્યા મુજબ જવાબ આપો :
આપેલ 9 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 6 પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (દરેક પ્રશ્નના 2 ગુણ)

[12]

- (25) “પ્રશ્નાવલી તૈયાર કરવી એ એક કળા છે” આ વિધાનની યથાર્થતા ચર્ચો.
- (26) આકૃતિની મર્યાદાઓ જણાવો.
- (27) નીચેની માહિતી પરથી ચલ x નો ભારિત મધ્યક શોધો.

ચલ w	5	4	1
ભાર x	1,500	800	200

- (28) 6, 11, -3, 0, 8 અવલોકનો માટે વિસ્તાર અને વિસ્તારાંક શોધો.
- (29) વિષમ આવૃત્તિ-વિતરણના કોઈપણ બે લક્ષણો જણાવો.
- (30) 3, 8, 0, 7, 6 એ બધા અંકોનો ઉપયોગ કરીને પાંચ અંકવાળી કેટલી સંખ્યાઓ બનાવી શકાય ?
- (31) એક સમષ્ટિમાં 12 એકમો છે. તેમાંથી 3 કદનાં શક્ય બધાં જ પદિક નિદર્શો મેળવો.
- (32) $h : A \rightarrow B$ માટે $A = \{1, 2, 3\}$, $B = \{3, 4, 5, 6, 7, 8\} \rightarrow h(x) = x + 5$ માટે વિધેય h નો પ્રકાર જણાવો.
- (33) ગુણોત્તર શ્રેણી 4, 12, 36 નું કેટલામું પદ 324 છે ?

વિભાગ - D

- નીચે આપેલા પ્રશ્નોનાં માગ્યા મુજબ જવાબ આપો : [21]
આપેલ 10 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 7 પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (દરેક પ્રશ્નના 3 ગુણ)

- (34) નીચે આપેલ કોષ્ટકની પૂર્તિ કરો.

માધ્યમિક શાળા

વર્ષ	વિદ્યાર્થીઓ			વિદ્યાર્થીનીઓ			કુલ		
	ધો. 9	ધો. 10	કુલ	ધો. 9	ધો. 10	કુલ	ધો. 9	ધો. 10	કુલ
2022	200		300	100		200			
2023		400		150	300		300		
2024	100			50					250

- (35) 100 કામદારોની માસિક આવક વિશે નીચે માહિતી આપેલી છે તે પરથી મૂળ આવૃત્તિ-વિતરણ તૈયાર કરો.

માસિક વેતન 'થી ઓછું'	2400	2900	3400	3900	4400	4900	5400	5900	6400
કામદારોની સંખ્યા	0	3	12	30	55	78	88	95	100

- (36) એક રાજ્યના ચાર વર્ષોના આર્થિક વિકાસના દર અનુક્રમે 2%, 2.5%, 4% અને 3% છે. યોગ્ય સરેરાશનો ઉપયોગ કરીને સરેરાશ વિકાસ દર શોધો.
- (37) એક રીલે રેસમાં 4 સ્પર્ધકોની ઉંમરનો મધ્યક 24 વર્ષ ગણવામાં આવ્યો હતો. પાછળથી માલૂમ પડ્યું કે, એક સ્પર્ધકની ઉંમર ખરેખર 27 વર્ષ હતી પરંતુ 25 વર્ષ એમ ખોટી નોંધવામાં આવી હતી. જો ઉંમરનો મધ્યક 25 વર્ષથી વધારે હોય તો સ્પર્ધામાં ભાગ લઈ શકે નહિ એવો નિયમ હોય તો તેઓ ઉંમરનો સુધારો કર્યા પછી પણ સ્પર્ધામાં ભાગ લઈ શકશે ?
- (38) એક સામાજિક સંસ્થા સાથે જોડાયેલા ચાર C.A. એ પાંચ ડોક્ટરમાંથી 3 સભ્યોની સમિતિ બનાવવાની છે. આ સમિતિમાં
- (i) C.A.ની સંખ્યા બહુમતીમાં રહે
- (ii) ડોક્ટરની સંખ્યા બહુમતીમાં રહે તેવી પસંદગી કેટલા પ્રકારે કરી શકાય.
- (39) WAKEFUL શબ્દના બધા જ અક્ષરોથી બનતી તમામ ગોઠવણીઓને ડીક્ષનરી ક્રમ મુજબ ગોઠવતાં WAKEFUL શબ્દ કેટલામાં ક્રમે આવે ?
- (40) એક ગામની વસ્તી 5,000 છે. જો વસ્તી દર વર્ષે 2%ના દરે વધતી હોય તો દસ વર્ષ બાદ તે ગામની વસ્તી કેટલી હશે ?

(41) $f(x) = \frac{x^2 - 4}{x - 2}$ જ્યાં $x \in Z - \{2\}$ હોય, તો $f(0) + f(1) - f(-2)$ ની કિંમત શોધો.

(42) $K : X \rightarrow Y$ માટે $X = \{ t/t \in Z, -3 \leq t \leq 3 \}$ $Y = \{ a / a \in N, 1 \leq a \leq 20 \}$,
 $k(t) = t^2 + 2$ હોય તો વિધેય K નો પ્રકાર જણાવો.

(43) એક શાળાના શિક્ષકને ધો. 11 ના 30 વિદ્યાર્થીઓમાંથી 10 વિદ્યાર્થીઓના ઘરકામની ચકાસણીની કરવી છે. પદિક નિદર્શન પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરી કેટલા શક્ય નિદર્શો મેળવી શકાય ?

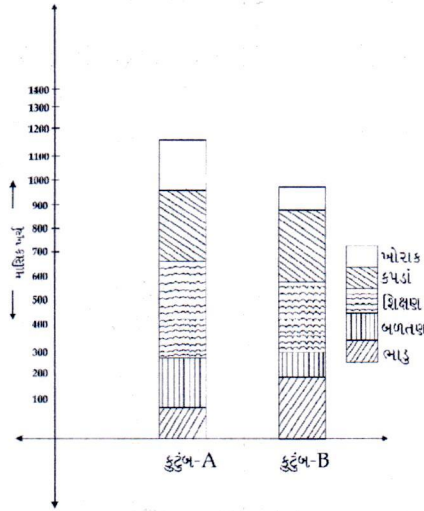
વિભાગ - E

● નીચે આપેલા પ્રશ્નોનાં માંગ્યા મુજબ જવાબ આપો :

[08]

આપેલ 3 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 2 પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (દરેક પ્રશ્નના 4 ગુણ)

(44) નીચેની સાદી વિભાજિત સ્તંભાકૃતિ પરથી ટકાવારી વિભાજિત સ્તંભાકૃતિ દોરો.

(45) $(1 + x)^6$ નું વિસ્તરણ કરો અને બંને બાજુમાં $x = 1$ મૂકીને ચકાસી જુઓ.

(46) એક ગુણોત્તર શ્રેણીમાં ત્રણ ક્રમિક પદોનો સરવાળો 6 અને ગુણાકાર - 64 છે. તે શ્રેણીના ત્રણ પદો શોધો.

વિભાગ - F

● નીચે આપેલા પ્રશ્નોનાં માંગ્યા મુજબ જવાબ આપો : (દરેક પ્રશ્નના 5 ગુણ રહેશે.)
(5 માંથી કોઈપણ 3)

[15]

(47) એક કોલેજમાંથી પસંદ કરેલા વિદ્યાર્થીઓની ઉંમર નીચેના કોષ્ટકમાં આપેલ છે :

ઉંમર (વર્ષમાં)	17	18	19	20	21	22	23
વિદ્યાર્થીઓની સંખ્યા	11	14	22	15	8	6	4

વિદ્યાર્થીઓની ઉંમરનો મધ્યસ્થ શોધો. ઉપરાંત ઉંમર માટે Q_1 , D_4 , P_{32} પણ શોધો, તેમનું અર્થઘટન કરો.

- (48) એક ફેક્ટરીમાં બે ઉત્પાદન વિભાગો વિશે નીચે મુજબ વિગત આપેલી છે. તે પરથી બંને વિભાગોમાં ઉત્પાદિત થતા એકમોના ઉત્પાદન સમયનું મિશ્ર પ્રમાણિત વિચલન શોધો.

વિગત	વિભાગ A	વિભાગ B
કારીગરોની સંખ્યા	10	40
એકમદીઠ સરેરાશ ઉત્પાદન સમય (મિનિટ)	25	20
વિચરણ	16	25

- (49) એક સોસાયટીમાં રહેતા 125 વ્યક્તિઓની ઉંમર (વર્ષમાં)નું આવૃત્તિ-વિતરણ નીચે મુજબ છે. આ માહિતી પરથી વ્યક્તિની ઉંમરનું પ્રમાણિત વિચલન શોધો અને પ્રમાણિત વિચલનાંક પણ શોધો.

વ્યક્તિઓની ઉંમર (વર્ષમાં)	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70	70-80
વ્યક્તિઓની સંખ્યા	15	15	23	22	25	10	5	10

- (50) નીચે મુજબ એક ડિપાર્ટમેન્ટ સ્ટોર્સમાં એક દિવસમાં વેચાયેલા પેકેટના વેચાણ અંગેના આવૃત્તિ-વિતરણ પરથી કાર્લપિયર્સની પદ્ધતિથી વિષમતાંક શોધો અને તેનું અર્થઘટન કરો.

બ્રેડના પેકેટની સંખ્યા	0-3	3-5	5-10	10-15	15-20	20-30	30-40	40-50
ગ્રાહકોની સંખ્યા	15	12	8	6	4	3	2	1

- (51) ફેક્ટરીમાં એક ઉત્પાદન-પ્રક્રિયા દરમિયાન એક ક્લાકમાં જુદાં જુદાં મશીનમાં વપરાતા પાવર યુનિટ અંગેનું આવૃત્તિ-વિતરણ નીચે મુજબ છે. બાઉલીની પદ્ધતિથી વિષમતાંક શોધો.

વપરાતા પાવર યુનિટ (એકમો)	10-15	15-20	20-25	25-30	30-35	35-40
મશીનની સંખ્યા	5	10	15	20	25	30

Competency Based Questions (ક્ષમતા આધારિત પ્રશ્નો)ની વિગત

ધોરણ - 11

વિષય : આંકડાશાસ્ત્ર

પ્રશ્નો ક્રમ	પ્રશ્નની ટૂંકમાં વિગત	Competency (ક્ષમતા)	(ગુણ)	Learning Outcome (અધ્યયન નિષ્પત્તિ)
3	આપેલ ચલની કિંમતોને ક્રમમાં ગોઠવતા... કિંમત શોધી શકાય ?	પાયાની સાક્ષરતા અને સંખ્યાત્મકતા	01	વિદ્યાર્થીઓ મધ્યવર્તી સ્થિતિના માપ, સ્થાનીય સરેરાશમાં માપો. પ્રસારના માપો. વચ્ચે ભેદ શું છે તેની સમજ કેળવે.
4	નીચેનાં કયા સંજોગોમાં બહુલક શોધવા... ઉપયોગ કરી શકાય ?	જ્ઞાન અને કૌશલ્યનું એકીકરણ	01	વિદ્યાર્થીઓ કયા પ્રકારની માહિતીમાં બહુલકના આસાદિત સૂત્રનો ઉપયોગ કરતાં શીખે.
6	સાપેક્ષ ચતુર્થક વિચલનાંક	જ્ઞાન અને કૌશલ્યનું એકીકરણ	01	વિદ્યાર્થીઓ સૂત્રોનું સાદુરૂપ આપવાનું કૌશલ્ય કેળવે.
7	ઋણ વિષમ આવૃત્તિ વિતરણ... કિંમત સૌથી વધુ હોય ?	વિવેચનાત્મક વિચાર અને સમસ્યાનું સમાધાન	01	વિષમતાના પ્રકારો આવૃત્તિ વક્ર દોરી મધ્યવર્તી સ્થિતિના માપ પૈકી કયા માપની કિંમત વધુ હોઈ શકે તેની સમજ કેળવે.
10	ક્રમચય અને સંચયના... કયો સંબંધ સાચો છે ?	પાયાની સાક્ષરતા અને સંખ્યાત્મકતા	01	ક્રમચય અને સંચયના પ્રચલિત સંકેતોના જ્ઞાન પરથી તેમની વચ્ચેનો સંબંધ યોગ્ય ગણતરીનો ઉપયોગ કરી શોધી શકે.
16	એક ગુણોત્તર શ્રેણીનું nમું પદ.... સામાન્ય ગુણોત્તર શોધો.	જ્ઞાન અને કૌશલ્યનું એકીકરણ	01	ગુણોત્તર શ્રેણીનું n મું પદ શોધવાના સૂત્રના જ્ઞાન પરથી સામાન્ય ગુણોત્તરના સૂત્ર સાથે સરખામણી કરી કિંમત મેળવવાનું કૌશલ્ય કેળવી શકે.
19	કઈ પરિસ્થિતિમાં ગુણોત્તર મધ્યક શોધી શકાતો નથી.	જ્ઞાન મને કૌશલ્યનું એકીકરણ	01	ગુણોત્તર મધ્યકના સૂત્રમાં ઋણ કિંમતોનું વર્ગમૂળ શોધી શકાય નહિ. તેની સમજ વિદ્યાર્થીઓ કેળવી શકે.
22	કોઈ એક શાળાના વિદ્યાર્થીઓની સમસ્યાઓનું તપાસ કહેવાય ?	પાયાની સાક્ષરતા અને સંખ્યાત્મકતા	01	વિદ્યાર્થીઓ તપાસના પ્રકારોની સમજ કેળવે.
24	જો સંખ્યાઓ 4, 1, y..... યની કિંમત શોધો.	જ્ઞાન અને કૌશલ્યનું એકીકરણ	01	ગુણોત્તર શ્રેણીમાં સામાન્ય ગુણોત્તર અચળ હોય છે. તેની સમજ કેળવે.

પ્રશ્નો ક્રમ	પ્રશ્નની ટૂંકમાં વિગત	Competency (ક્ષમતા)	(ગુણ)	Learning Outcome (અધ્યયન નિષ્પત્તિ)
32	$h : A \rightarrow B$ માટે $A = \{1,2,3\}$... hનો પ્રકાર જણાવો.	જ્ઞાન અને કૌશલ્યનું એકીકરણ	02	વિદ્યાર્થીઓ વિધેયોના પ્રકારોની શરતોની સમજ પરથી વિધેયનો પ્રકાર નક્કી કરી શકે.
34	નીચે આપેલ કોષ્ટકના પૂર્તિ કરે.	જ્ઞાન અને કૌશલ્યનું એકીકરણ	03	ગાણિતિક પ્રક્રિયાઓનો ઉપયોગ કરી કોષ્ટકના રિક્ટ સ્થાનોની પૂર્તિ કરશે.
36	એક રાજ્યના ચાર વર્ષો... વિકાસદર શોધો.	જ્ઞાન અને કૌશલ્યનું એકીકરણ	03	વિદ્યાર્થીઓ આપેલ માહિતી પરથી કયા મધ્યકની ગણતરી કરશે તેની સમજ કેળવશે.
38	એક સામાજિક સંસ્થા... આ સમિતિ... પસંદગી કેટલા પ્રકારે કરી શકાય.	પાયાની સાક્ષરતા અને સંખ્યાત્મકતા	03	કમચય અને સંચયમાંથી કોનો ઉપયોગ કરી શકાય તેની સમજ વિદ્યાર્થીઓ કેળવી શકે.
40	એક ગામની વસ્તી... કેટલી થશે ?	જ્ઞાન અને કૌશલ્યનું એકીકરણ	03	વિદ્યાર્થીઓ ગુણોત્તર શ્રેણીના સૂત્રનો ઉપયોગ વ્યવહારમાં કરતા શીખે.
42	$K : X \rightarrow Y$ માટે $X = \{+1, +2, \dots\}$ Kનો પ્રકાર જણાવો.	જ્ઞાન અને કૌશલ્યનું એકીકરણ	03	વિદ્યાર્થીઓ વિધેયના પ્રકારોની સમજ કેળવી શકે.
43	એક શાળાના શિક્ષકને... મેળવી શકાય ?	સંશોધન અને તપાસ આધારિત શિક્ષણ	03	વિદ્યાર્થીઓ નિદર્શના પ્રકારોની સમજ કેળવી યોગ્ય સૂત્રનો ઉપયોગ કરીને કિંમત મેળવી શકે.
44	આલેખ	તપાસ અને સંશોધન કૌશલ્ય	04	આકૃતિ પરથી જુદી-જુદી વિગતોની ગણતરી કરી બીજી આકૃતિ દોરવાનું કૌશલ્ય કેળવી શકે.
		કુલ ગુણ	33	